

RETNINGSLINJER FOR CIVILSAMFUNDSPULJEN

RETNINGSLINJER FOR CIVILSAMFUNDSPULJEN

INDHOLDSFORTEGNELSE

1	INTRODUKTION TIL CIVILSAMFUNDSPULJEN	6
1.1	Civilsamfundspuljens formål	6
1.2	Principper for Civilsamfundspuljen.....	6
1.3	Forstå de vigtigste begreber i Civilsamfundspuljen.....	9
1.4	Information om indsatsen i Danmark	12
2	KRAV TIL ANSØGERE OG ANSØGNINGER	13
2.1	Krav til den ansøgende danske organisation.....	13
2.2	Krav til partnere og aktører i samarbejdslande	13
2.3	Flere indsatser med samme partner(e).....	15
2.4	Hvad kan der søges støtte til?	15
2.5	Til hvilke lande kan I søge?	15
2.6	Supplerende finansiering	16
3	STØTTEFORMER	18
3.1	Hvilken type støtte kan der søges om?	18
3.2	Hvor meget kan man søge?	18
4	SMÅ INDSATSER.....	20
4.1	Typer af Små Indsatser	20
4.2	Vurderingskriterier.....	20
4.3	Ansøgningsfrist og behandlingstid	21
4.4	Eksempler på Små indsatser	22
5	MEDBORGERINDSATSER.....	24
5.1	Typer af Medborgerindsatser.....	24
5.2	Vurderingskriterier.....	25
5.3	Ansøgningsfrist og behandlingstid	25
5.4	Eksempler på Medborgerindsatser	26
6	UDVIKLINGSINDSATSER	28
6.1	Typer af Udviklingsindsatser.....	28
6.2	Fortalervirksomhed	29
6.3	Vurderingskriterier.....	29
6.6	Eksempler på Udviklingsindsatser.....	30

6.4.	Ansøgningsfrist og behandlingstid	32
6.5.	Scoring og prioritering mellem støtteværdige ansøgninger.....	32

7 STØTTE TIL ANSØGNINGSPROCES 34

7.1.	Vurderingskriterier for Støtte til Ansøgningsproces	34
7.2.	Særlige krav til ansøger.....	35
7.3.	Eksempler på Støtte til Ansøgningsproces	35
7.4.	Ansøgningsfrist og behandlingstid	35

8 STØTTE TIL SAMFINANSIERING 36

8.1.	Særlige forhold	36
8.2.	Vurderingskriterier for Støtte til Samfinansiering.....	36
8.3.	Særlige krav til ansøger.....	36
8.4.	Ansøgningsfrist og behandlingstid	37

9 KAPACITETSANALYSE 38

9.1.	Indhold i en kapacitetsanalyse	38
9.2.	Eksempler på kapacitetsanalyser	38
9.3.	Vurderingskriterier.....	38
9.4.	Hvem tager initiativ til en kapacitetsanalyse?.....	38
9.5.	Sådan foregår en kapacitetsanalyse	38
9.6.	Opfølgning	39
9.7.	Ansøgningsfrist og behandlingstid	39

10 STØTTE TIL KLIMATILPASNING..... 40

10.1.	Introduktion	40
10.2.	Udfordringer for klimatilpasning – og mulige løsninger	40
10.3.	Indsatser og aktiviteter der kan støttes	42
10.4.	Monitorering, evaluering og læring (MEL)	43
10.5.	En fleksibel støtteform	43
10.6.	Vurderingskriterier.....	43
10.7.	Prioritering af ansøgninger	45
10.8.	Ansøgningsrunder.....	45
10.9.	Tidsramme	45
10.10.	Eksempler på indsatser	46

11	NABOSKABSPULJEN	49
	11.1. Introduktion	49
	11.2. Baggrund for puljen.....	49
	11.3. Kontekst for puljen	49
	11.4. Støttemuligheder	51
	11.5. Behandling af ansøgninger.....	54
	11.6. Eksempler på indsatser naboskabspuljen.....	55

12	ANSØGNINGS- OG BEVILLINGSPROCESSEN	58
	12.1. Sådan fordeles pengene	58
	12.2. Hvordan søger man?.....	58
	12.3. Screening af ansøgninger.....	59
	12.4. Vurdering af ansøgninger.....	59
	12.5. Genansøgning på baggrund af afslag	60
	12.6. Feedback og klage.....	60
	12.7. Når pengene er bevilget.....	60

◀ FORSIDEFOTO: KATARINA SIIG SØDERBERG,
OPERATION DAGSVÆRK.

Kampagnefrivillige sammen med en gruppe unge oprindelige folk fra Thailand fra kunstnergruppen 'DEJAVU Feelingrhyme'. De er sammen til en demonstration i Chiang Mai mod minedrift på oprindelige folks territorier.

FOTO: LONE PETERSEN, ▶
JYSK LANDSBYUDVIKLING I NEPAL.
To ingeniører fra danske Envidan introducerer nyudnævnte driftstekniker Suresh Subedi til den kommende vandforsyning, Water2Nepal.

INTRODUKTION TIL CIVIL- SAMFUNDS- PULJEN

1. INTRODUKTION TIL CIVILSAMFUNDSPULJEN

Civilsamfundspuljen er en selvstændig støtteordning, som Udenrigsministeriet finansierer, og som CISU forvalter. Retningslinjerne for Civilsamfundspuljen udarbejder CISU i dialog med jer, CISUs medlemmer og brugere, og Udenrigsministeriet godkender dem.

Civilsamfundspuljen støtter indsatser udført i partnerskaber mellem danske civilsamlundsorganisationer, jeres partnere og andre aktører. På den måde giver Civilsamfundspuljens indsatser et folkeligt bidrag til den danske udviklingsbistand.

Civilsamfundspuljen bygger på fem centrale principper, som jeres ansøgninger altid skal være i overensstemmelse med.

1.1. CIVILSAMFUNDSPULJENS FORMÅL

For at få støtte skal jeres indsatser stemme overens med formålet med Civilsamfundspuljen, der sigter mod at skabe forandringer både i modtagerlandene og herhjemme:

- **Bæredygtige forbedringer af fattige menneskers levevilkår, rettigheder, samfundsmæssige deltagelse og lige muligheder.**
- **Robuste lokalsamfund, der kan modstå og forebygge effekterne af forandringer i klima, natur og miljø.**
- **Stærke, uafhængige og mangfoldige civilsamlund, der arbejder på flere niveauer, fra lokal organisering til globalt samarbejde.**
- **Et stærkt folkeligt og frivilligt engagement, så danskere involverer sig aktivt i det danske udviklings-samarbejde og i opfyldelsen af FN's Verdensmål.**

1.2. PRINCIPPER FOR CIVILSAMFUNDSPULJEN

1.2.1. MENNESKERETTIGHEDER

Civilsamfundspuljen baserer sin tilgang til udvikling på fundamentale menneskerettigheder, som skal respekteres, beskyttes og opfyldes.

Den menneskerettighedsbaserede tilgang fokuserer på at sætte folk i stand til at kræve deres rettigheder og drage ansvarshaverne (the duty-bearers) til ansvar. Ansvars-

havere kan for eksempel være myndigheder på nationalt eller lokalt niveau, religiøse eller traditionelle ledere, virksomheder eller andre med indflydelse og mulighed for at tage beslutninger, der påvirker andre. Ansvarshaverne skal leve op til deres forpligtelser over for rettighedshaverne.

Tilgangen fokuserer på at komme ulige magtforhold og ulige fordeling af ressourcer til livs. En menneskerettighedsbaseret tilgang har fokus på kapacitetsopbygning af mennesker og organisationer til at kunne kæmpe for egne rettigheder og lave fortalervirksomhed over for beslutningstagere. I FN's Verdensmål står bekæmpelse af ulighed centralt, og mange af rettighedsprincipperne er indbygget både i målene og i indikatorerne for at måle fremgangen.

En menneskerettighedsbaseret tilgang hviler på fire grundlæggende principper:

- **DELTAGELSE:** Systemer og procedurer skal sikre et stærkt og uafhængigt civilsamfund, hvor borgerne har adgang til information og får indflydelse på de beslutninger, som vedrører deres liv.

For Civilsamfundspuljens indsatser er det derfor et fundamentalt princip, at partnere og målgrupper bliver aktører i deres egen udvikling. Deltagelse motiverer til, at individer og grupper får ejerskab og selv bidrager til at holde ansvarshaverne til ansvar og sikre at forandringer opretholdes. Det er vigtigt, at målgrupperne er involveret igennem alle dele af en indsats og ikke kun som kilder til information i analyse og designfasen.

- **ANSVARLIGHED:** I arbejdet med den menneskerettighedsbaserede tilgang stilles ansvarshavere, som for eksempel politikere, lokale ledere og virksomheder, til ansvar for de politikker og handlinger, der berører mennesker og deres basale rettigheder.

For Civilsamfundspuljens indsatser gælder det samme. Når borgere viser tillid til organisationer ved at give dem et mandat, så har de en forpligtelse over for de målgrupper, indsatsen arbejder med, internt i organisationen og over for samarbejdspartnere og donorer.

De overordnede rammer for Civilsamfundspuljen er fastlagt af Udenrigsministeriet på baggrund af Folketingets beslutninger om det danske udviklingssamarbejde. Gennem Finansloven beslutter Folketinget hvert år, hvor stor Civilsamfundspuljen skal være.

Civilsamfundspuljen bygger på følgende strategier:

- **"FÆLLES OM VERDEN"** – Danmarks udviklingspolitiske strategi understreger vigtigheden af et stærkt og uafhængigt civilsamfund, som er en grundpille i et demokratisk samfund og et mål i sig selv.

Strategien fremhæver værdien af civilsamfundet både i Danmark med det mangfoldige, brede og folkelige engagement i udviklingssamarbejdet, og ude i verden med lokalt forankrede civilsamfundsaktører.

Særligt fremhæver strategien civilsamfundets bidrag til at udvikle bæredygtige grønne løsninger, fremme rettigheder for alle og styrke modstandskraft i lokalsamfund samt behovet for at forsvare civilsamfundets råderum.

- CISUs Strategi 2022-2025 **"VI ARBEJDER SAMMEN FOR EN BEDRE VERDEN"** fokuserer på at understøtte stærke folkelige organiseringer og fællesskaber, der arbejder for at sikre menneskers rettigheder, fremmer global retfærdighed og bæredygtighed, og modvirker årsagerne til fattigdom.

Mangfoldigt engagement og lokalt ledede partnerskaber skaber grundlaget for, at mennesker opnår basale rettigheder, gode sociale og økonomiske vilkår, og robuste lokalsamfund, som kan modstå og forebygge effekterne af forandringer i klima, natur og miljø.

heder, gode sociale og økonomiske vilkår, og robuste lokalsamfund, som kan modstå og forebygge effekterne af forandringer i klima, natur og miljø.

- **"FN'S VERDENSMÅL FOR BÆREDYGTIG UDVIKLING"** består af 17 mål og 169 delmål, som verdens lande skal opfylde inden år 2030. Målene fokuserer blandt andet på at afskaffe fattigdom og sult, reducere ulighed, sikre god uddannelse og sundhed, anstændige jobs, bæredygtigt forbrug, ligestilling og bæredygtig økonomisk vækst. Verden og målene hænger sammen – mange udfordringer er globale – og derfor må alle verdens lande, institutioner, virksomheder og borgere arbejde sammen om at nå målene både i egne og andre lande.

Civilsamfundspuljens bevillinger vil typisk arbejde med et eller flere af de tematiske Verdensmål. Samtidig er mål 16 og 17 ofte gennemgående i forhold til, hvordan uddannelse, sundhed, bæredygtig energi eller mindre ulighed opnås – nemlig gennem partnerskaber, der inddrager borgere og andre aktører og styrker deres organisering, så de kan påvirke relevante beslutningsprocesser.

CISU registrerer indsatser under Civilsamfundspuljen i forhold til de Verdensmål, indsatsen relaterer sig til, og hvilke Verdensmål, medlemsorganisationer og bevillingshavere generelt arbejder med.

 Læs mere på www.cisu.dk/verdensmaal

- **IKKE-DISKRIMINATION:** Menneskerettigheder er universelle og gælder dermed for alle mennesker uanset køn, tro, race, etnicitet, politisk holdning og seksuel orientering. Det er derfor vigtigt at udsatte og marginaliserede grupper inddrages i udviklingen af deres samfund, inkluderes i beslutningsprocesser og får adgang til ressourcer og serviceydelser på lige fod med alle andre. Minoriteters og andre udsatte gruppers rettigheder krænktes oftere, ligesom kvinder og piger ofte er udelukket fra at deltage i samfundsudviklingen på lige fod med mænd og drenge.

Det er derfor vigtigt, at Civilsamfundspuljens indsatser er inkluderende og ikke diskriminerer særlige grupper. Med en menneskerettighedsbaseret tilgang vil indsatsen fokusere på, hvordan udsatte gruppers rettigheder kan styrkes, herunder deres adgang til ressourcer og muligheder for at ytre sig, organisere sig og deltage i beslutningsprocesser.

- **ÅBENHED:** Det er afgørende, at borgere har adgang til information. Civilsamfundspuljen støtter civilsamfundets krav om informationsfrihed og om offentlighed i forvaltningen, om presse- og ytringsfrihed, og om mere gennemsigtighed, når ikke bare myndigheder, men også virksomheder og organisationer udøver magt.

De indsatser, Civilsamfundspuljens støtter, skal være tilsvarende transparente, så målgrupper kan få relevant information om indsatsen og mulighed for at klage.

1.2.2. DO NO HARM

Indsatser i Civilsamfundspuljen skal leve op til do-no-harm princippet, således at indsatsen hverken tilsigtet eller utilsigtet skader mennesker, lokalsamfund eller miljø.

Begrebet kommer fra den humanitære verden, men er også relevant, når man arbejder med udvikling, særligt når konteksten er skrøbelig. I et konfliktområde er en indsats ikke nødvendigvis neutral og er derfor potentielt skadelig, for eksempel hvis målgruppen eller andre bliver draget ind i eller blot eksponeret i konflikten.

For at undgå at skade nogen er det nødvendigt at analysere relationer, mulige konsekvenser og risici i den kontekst, man arbejder i. Målet er at minimere de uønskede negative påvirkninger og øge de positive påvirkninger på situationen. Det forudsætter godt kendskab til konteksten og en parathed til at tilpasse indsatsen til den konkrete situation undervejs.

Ved at have fokus på do-no-harm princippet også i fredstid sikrer du, at din organisation og jeres partner gør jeres bedste for at beskytte målgruppen og andre aktører, og at I med en effektiv risikovurdering kan stå til regnskab for jeres indsats.

1.2.3. FATTIGDOMSORIENTERING

Civilsamfundspuljen er grundlæggende fattigdomsorienteret. Det vil sige, at Civilsamfundspuljen støtter de organiseringer, der enten direkte eller indirekte arbejder med at sikre fattige gruppers deltagelse, interesser og rettigheder.

Folkelig organisering af fattige og socialt marginaliserede kan omfatte løse grupper og egentlige organisationer, der arbejder for at forbedre deres egne forhold. Det kan også være andre civilsamfundsorganisationer, der arbejder på vegne af – eller sammen med – fattige og udsatte grupper. I og jeres partnere kan være fortalere for de fattige og socialt udsatte gruppers sag, eller I kan opbygge deres

kapacitet til at organisere sig og mere effektivt kæmpe for egne rettigheder.

Fattigdom har flere dimensioner. Fattigdom handler ikke udelukkende om indkomst, men også om personlig sikkerhed, om adgang til ressourcer, så som uddannelse og jobs, sundhed, om adgang til land og vand, og om mulighed for at påvirke beslutningstagere. Mange er på forskellig vis fanget i én eller flere former for fattigdom, og ofte påvirker forskellige typer fattigdom hinanden. Det kan I med fordel være bevidste om, når I designer jeres indsats.

1.2.4. BÆREDYGTIGHED

Civilsamfundspuljen definerer bæredygtighed på denne måde: *En indsats er bæredygtig, når den lokale partner og/eller målgruppen som følge af indsatsen opnår varige og bæredygtige forbedringer.* Definitionen indebærer to ting:

1. Forbedringerne skal kunne **videreføres** efter indsatsen er afsluttet (dog ikke nødvendigvis uendeligt). Omfanget og varigheden af forbedringer vil blive vurderet i forhold til indsatsens beløbsstørrelse og indsatsens mål.
2. Forbedringerne skal være i **balance**, så indsatsen ikke fremmer social retfærdighed på bekostning af klima, miljø og natur. Og omvendt at indsatser, der fremmer klima, miljø og natur, ikke forringer forholdene for de fattigste og mest udsatte grupper.

Når bevillingsudvalget vurderer en ansøgning til Civilsamfundspuljen, vil de både vurdere omfang og varighed af forbedringen og ansøgningens refleksion over balancen mellem hensynet til social retfærdighed og til klima, natur og miljømæssig ansvarlighed – begge dele i forhold til indsatsens mål og beløbsstørrelse.

➤ Læs mere om bæredygtighed og Bæredygtighedsmodellen i CISUs temapapir og find begrebsafklaringer på www.cisu.dk/begreber. Modellen illustrerer CISUs tilgang til bæredygtighed og viser, hvordan man kan arbejde med bæredygtighed for mennesker og planeten med udgangspunkt i to dimensioner på tre niveauer.

1.2.5. LIGEVÆRDIGE PARTNERSKABER

Civilsamfundspuljen støtter partnerskaber mellem én eller flere danske organisationer og én eller flere partnere. Partnerskaber skal være baseret på gensidig forståelse, bidrag og udbytte. Det vil sige, at I udveksler og deler værdier, inspiration og faglig viden begge veje i partnerskabet, så partnerskabet ikke blot handler om at give og modtage økonomisk støtte. Indsatser i Civilsamfundspuljen skal være bygget på samarbejde i partnerskabet, både i forhold til ansøgningen, implementeringen og den løbende justering af indsatsen.

Civilsamfundspuljen ønsker at understøtte lokalt ledede indsatser, som bygger på den forståelse for de lokale behov, som partnere(n) i samarbejdslande har. Partnere i samarbejdslandet varetager primært den konkrete gennemførelse af indsatsens aktiviteter, men I opfordres til sammen løbende at justere indsatsen for at sikre, at den bedst muligt retter sig imod de lokale behov og den kontekst, den foregår i.

Civilsamfundspuljen ønsker at understøtte styrkelsen af de deltagende partnere. Det kan være i forhold til kapacitetsopbygning af partnere til at kunne implementere og administrere indsatser eller øget faglig viden og ekspertise inden for et tematisk område eller tilgange i arbejdet. Det kan også være i forhold til at skabe stærkere relationer til myndigheder, den private sektor, netværk og alliancer, eller andre, der kan øge partnernes synlighed og legitimitet i deres arbejde samt skabe bredere og stærkere samarbejder.

Alt dette kan være med til at øge effekten og bæredygtigheden af indsatserne, partnerskabet som helhed såvel som de individuelle partnere.

➔ Læs mere om partnerskaber på cisu.dk/begreber

1.3. FORSTÅ DE VIGTIGSTE BEGREBER I CIVILSAMFUNDSPULJEN

En forudsætning for at skrive en ansøgning til Civilsamfundspuljen er at forstå de begreber, der bruges i retningslinjerne. De næste punkter uddyber de begreber, du støder på i kapitlerne om de enkelte støtteformer.

Hvordan I som ansøger konkret skal forholde sig til begreberne, fremgår af kravene og vurderingskriterierne for den enkelte støtteform.

1.3.1. CIVILSAMFUND

Begrebet *civilsamfund* bruges som en fællesbetegnelse for de grupper, bevægelser og aktiviteter i samfundet, som hverken er en del af den offentlige eller private sektor. Civilsamfundet opererer snarere mellem stat og marked.

Civilsamfundet omfatter alle former for frivilligt etablerede civile organisationer som for eksempel interesseorganisationer, landsbyfællesskaber, lobbygrupper, kooperativer, fagforeninger, erhvervs sammenslutninger, ikke-kommercielle medier, ungdomsbevægelser, aktivistgrupper, idrætsorganisationer, trossamfund, faglige foreninger, politiske foreninger som partiforeninger og mange andre folkelige organisationer.

Civilsamfundet består både af formelle organisationer og af mere uformelle organisationer uden fast struktur. Nogle uformelle organisationer udvikler sig med tiden til formelle organisationer, mens andre fortsætter med at være uformelle, enten fordi de involverede ønsker dette eller fordi undertrykkelse af myndigheder eller andre gør det umuligt at drive en formel organisation.

Civilsamfundet er ofte den ramme, som får mennesker til – i fællesskaber – at kæmpe for rettigheder, bedre levevilkår og en mere retfærdig fordeling af samfundets ressourcer. Det er et vigtigt modspil til statens autoritet og markedets privatinteresser, idet civilsamfundet stiller både staten og markedet til ansvar for deres handlinger og prioriteringer. Samtidig er civilsamfundet også en vigtig medspiller og samarbejdspartner i forhold til stat og marked for at finde løsninger på udfordringer i samfundet. Det gælder overalt i verden.

1.3.2. MÅLGRUPPER

En målgruppe er de personer, grupper, organisationer eller institutioner som en indsats arbejder med. En indsats kan have en eller flere målgrupper:

- Primær(e) målgruppe(r): de personer der direkte er involveret i indsatsen og/eller personer som deltager i indsatsens aktiviteter.
- Sekundær(e) målgruppe(r): de personer der indirekte er påvirket af indsatsen. Dvs. personer som er påvirket af indsatsens aktiviteter uden at deltage i dem.

CISU opfordrer desuden til, at I så vidt muligt spørger repræsentanter for målgruppen om relevansen og behovet for indsatsen, inden ansøgningen sendes ind. Samtidig opfordres I til at skrive i ansøgningen, hvordan de inkluderede målgrupper kan give feedback i løbet af indsatsen.

Begge dele målretter indsatsen, demonstrerer respekt for målgruppen, og skaber ejerskab, der er en af forudsætningerne for bæredygtige forandringer.

1.3.3. FORTALERVIRKSOMHED

Fortalervirksomhed er en proces, hvor man med en målrettet indsats søger indflydelse på politiske, økonomiske, kulturelle, sociale og klima- og miljømæssige processer og beslutninger. Målet er ofte at skabe strukturelle forandringer og midlet er at påvirke magthavere, ofte med henblik på menneskerettigheder og bedre livsvilkår. Det kan for eksempel være et mål at ændre lovgivningen eller at sikre, at gældende lov bliver overholdt, eller at ændre formelle eller uformelle strukturer i samfundet.

Fortalervirksomhed retter sig mod de formelle lovgivere og beslutningstagere, mod offentlige instanser og personer, mod den brede offentlighed, eller et udsnit af offentligheden, eller mod traditionelle ledere, virksomhedsejere eller andre personer, som udøver en magt eller myndighed.

Fortalervirksomhed kan ske på flere niveauer:

- Lokalt – det kan for eksempel være overfor lokale traditionelle ledere, kommuner eller en lokal virksomhed

- Nationalt – det kan for eksempel være overfor et bestemt ministerie eller politiet
- Internationalt – det kan for eksempel være overfor institutioner der er ansvarlige for internationale aftaler

1.3.4. UDVIKLINGSTREKANTEN

Et redskab til at arbejde med udvikling er modellen "Udviklingstrekanten". Hvert partnerskab er unikt, og det udvikler sig over tid. Når I udtænker jeres indsats i partnerskabet, er det vigtigt, at I har et blik for, hvordan de tre elementer i udviklingstrekanten spiller sammen i forhold til konteksten og målene for indsatsen.

Modellen (se næste side) illustrerer, hvordan strategiske ydelser, organisatorisk kapacitetsopbygning og fortalervirksomhed i samspil kan adressere de grundlæggende årsager til undertrykkelse af menneskerettigheder, fattigdom eller andre problemer.

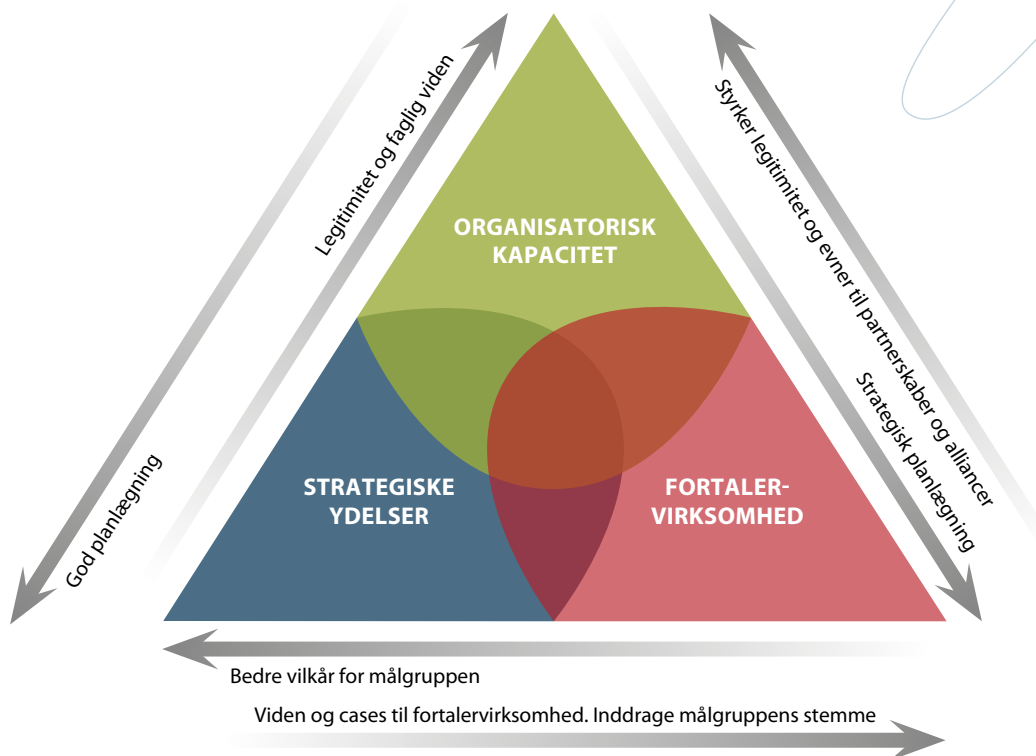
- **Strategiske ydelser** kan være håndfaste varer og services som for eksempel en mindre renovering af bygninger eller levering af udstyr, der er nødvendig for indsatsens succes. Og det kan være faglige kurser eller træning af målgruppen. Strategiske ydelser skal være et middel til at fremme bæredygtig forandring, ikke et mål i sig selv.
- **Organisatorisk kapacitetsopbygning** styrker den lokale partner på to måder: Den giver legitimitet i forhold til målgruppen, og den giver kapacitet i forhold til at planlægge og gennemføre aktiviteter. Kapacitetsopbygning er ofte en forudsætning for at skabe en bæredygtig forandring.
- **Fortalervirksomhed** er målrettede indsatser, der påvirker beslutningstagere og offentlighed for at skabe varige forbedringer for målgruppen.

- Læs mere om udviklingstrekanten i CISUs temapapir og find begrebsafklaringer på www.cisu.dk/begreber.

1.3.5. SKRØBELIGHED

Flertallet af de lande, som Civilsamfundspuljen kan støtte indsatser i, er præget af skrøbelighed i større eller mindre grad. Civilsamfundspuljen anvender **OECD's Fragility framework** som baggrund for puljens forståelse af

UDVIKLINGSTREKANTEN

skrøbelighed. Skrøbelighed har fem dimensioner: politisk, social, økonomisk, klima- og miljørelateret samt sikkerhedsmæssig skrøbelighed. Nogle lande er præget af skrøbelighed på et af disse parametre, mens andre er skrøbelige på flere eller alle parametre.

Skrøbelighed inddrages som led i vurderingen af, om indsatsen er relevant i den kontekst, den finder sted i. Det er muligt at arbejde med skrøbelighed i indsatser under alle Civilsamfundspuljens støtteformer.

Hvis man arbejder i en kontekst præget af skrøbelighed, bør man analysere skrøbeligheden grundigt, beskrive det i kontekstanalysen og tage højde for denne i planlægning og udførelse af indsatsen. Vurderingen af indsatserne tager højde for denne analyse. Jo højere grad af skrøbelighed og desto flere parametre, som er skrøbelige, desto større fleksibilitet gives der på følgende punkter:

- **Større mulighed for at inkludere strategiske serviceydelser i en indsats:** levering af serviceydelser kan være et vigtigt redskab til at skabe et råderum, hvor

civilsamfundsorganisationer kan arbejde med følsomme emner som beskyttelse af sårbare målgrupper, konflikthåndtering og rettigheder. Derfor gives der større mulighed for dette i ekstremt skrøbelige lande.

- **Generelt højere omkostningsniveau:** Dette dækker både særlige udgifter, eksempelvis til sikkerhed for partnere og målgruppen og transport, såvel som et generelt højere omkostningsniveau.
- **For udviklingsindsatser gælder større fleksibilitet i forhold til kravet om at indsatsen skal inkludere fortalervirksomhed.** Det kan ofte være svært eller i nogle tilfælde umuligt at udføre fortalervirksomhed i ekstremt skrøbelige lande, og derfor vil det her være tilstrækkeligt at indsatsen arbejder med potentialet for fremtidig fortalervirksomhed.

SAMMENHÆNG MELLEM UDVIKLING, NØDHJÆLP OG FRED SARBEJDE

En indsats i en skrøbelig kontekst foregår typisk i krydsfeltet mellem udvikling, nødhjælp og fredsarbejde. Derfor skal den i videste omfang også bidrage til at skabe sammenhæng mellem disse. Det vil sige, at indsatsens mål

og aktiviteter skal skabe sammenhæng mellem udvikling, nødhjælp og fredsarbejde (også kaldt nexus). Som civilsamfundsaktør kan man bruge sine fordele og styrker til bedst muligt at skabe synergi og sammenhæng i den konkrete kontekst.

I analysen og design af indsatsen anbefaler vi, at I indtager en eller flere af de følgende fokusområder

- **Resiliens/modstandskraft**, der beskriver et menneskes, et lokalsamfunds eller et systems evne til at modstå, forebygge og komme sig efter en krise eller i en skrøbelig situation.
- **Beskytte særligt sårbare** mennesker. I en krisesituation, eller når civilsamfundets råderum bliver indskrænket, er der brug for et øget fokus på at beskytte menneskers rettigheder. Lokalt forankrede civilsamfundsorganisationer kan bidrage til at udpege sårbare grupper og gå i dialog med myndighederne om deres ansvar for beskytte de udsatte.
- **Forebygge og håndtere konflikter**. Det kan for eksempel ske ved at skabe rammer for dialog mellem borgere og myndigheder eller ved at sikre sårbare gruppers mulighed for at deltage og blive hørt. Civilsamfundet spiller også her en vigtig rolle i forhold til at fremme dialog, fred og forsoning.

Analysen af konteksten afgør sammen med organisationens og partners erfaringer og kompetencer, hvilken tilgang der er bedst egnet.

Civilsamfundspuljen dækker ikke humanitære indsatser eller indsatser med overvejende fokus på opbygning eller genopbygning af infrastruktur.

1.4. INFORMATION OM INDSATSEN I DANMARK

De danske organisationer har ofte omfattende netværk og kontakter i de samfund og lokalsamfund, hvor de og deres samarbejdspartnere er aktive. Det er gode forudsætninger for at opnå en enorm viden og erfaring, som kan kommunikeres ud til forskellige målgrupper i Danmark med oplysning om både aktiviteter og bredere globale emner. Ved at

danske organisationer og deres partnere fortæller personlige og nuancerede historier om mennesker, lokalsamfund og levevilkår andre steder i verden, og ved at sætte historierne ind i en større sammenhæng, kan det vise konkrete lokale oplevelser af globale sammenhænge.

Det giver mulighed for at informere og engagere endnu flere danskere som globale medborgere og aktører i udviklings samarbejdet i opfyldelsen af FN's Verdensmål. Derved bliver information om en indsats, en partner eller forhold i et bestemt land ikke bare et tillæg til "det egentlige" udviklingsarbejde, men en ligeværdig og vigtig del af udviklingsarbejdet, der kan være med til at skabe betydningsfulde forandringer på længere sigt.

Når man søger Civilsamfundspuljen om støtte til Små Indsatser, Medborgerindsatser, Udviklingsindsatser eller Støtte til Klimatilpasning, kan man søge op til to procent af aktivitetsbudgettet til information i Danmark om indsatsen. Hvis I søger om midler til informationsaktiviteter, skal I beskrive aktiviteterens formål, målgruppe og virkemidler. CISU vurderer ikke de foreslåede aktiviteter, men forventer, at I beskriver aktiviteterne i den afsluttende rapport for indsatsen og vedhæfter billeder, videoer eller artikler om aktiviteterne, som kan offentliggøres af CISU.

- ▶ Læs mere om nuanceret og engagerende oplysning på www.cisu.dk/oplysning.

2. KRAV TIL ANSØGERE OG ANSØGNINGER

2.1. KRAV TIL DEN ANSØGENDE DANSKE ORGANISATION

Civilsamfundspuljen kan søges af folkelige danske organisationer, der opfylder Udenrigsministeriets minimumskrav for at opnå støtte:

- Organisationen skal være privat og have juridisk hjemsted og aktiviteter i Danmark.
- Forpersonen eller hovedparten af bestyrelsesmedlemmerne skal være danske statsborgere eller udlændinge med fast bopæl i Danmark, medmindre der gives dispensation om dette fra Udenrigsministeriet.
- Organisationen skal have godkendte vedtægter.
- Organisationens regnskaber, inklusiv årsregnskabet for organisationen, skal være underkastet revision.
- Hvis organisationen søger op til 500.000 kr., skal den have mindst 25 betalende bidragsydere. Hvis organisationen søger over 500.000 kr., skal den have mindst 50 betalende bidragsydere. Det kan være medlemmer, frivillige i foreningen eller andre personer, som yder økonomisk bidrag. Bidragene skal være givet i indeværende eller seneste regnskabsår. Der stilles ikke krav til størrelsen af bidraget. For paraplyorganisationer skal kravet være opfyldt af minimum ét af paraplyorganisationens medlemmer.
- Hvis organisationen har eksisteret i mindst et år, kan den søge over 500.000 kr. Hvis organisationen har eksisteret i under et år, kan den højst søge 500.000 kr.

ANSVAR:

- Den ansøgende organisations bestyrelse skal kunne påtage sig det fulde ansvar for ansøgningen og en efterfølgende bevilling.
- Hvis flere danske organisationer søger sammen, skal der altid være én ledende organisation, som er forvaltningsmæssigt og juridisk ansvarlig for bevillingen og kontrakten med CISU. Det er kun den ledende organisation, der skal leve op til ovenstående krav.
- Hvis den ledende organisation er en paraplyorganisation, skal mindst én af medlemsorganisationerne leve op til ovenstående krav.

► Læs mere om bestyrelsens ansvar i **Forvaltningsvejledningen**. Find den på www.cisu.dk/skemaer.

DE KAN IKKE SØGE:

- Civilsamfundspuljen kan ikke støtte indsatser, som kan opnå støtte i andre puljer finansieret af Udenrigsministeriet, som for eksempel puljer forvaltet af Center for Kirkeligt Udviklings samarbejde, Dansk Ungdoms Fællesråd, Danske Handicaporganisationer, Dansk Flygtningehjælps Diasporaprogram eller Dansk Institut for Flerpartisamarbejde.
- Civilsamfundspuljen kan ikke søges af organisationer, som har en strategisk partnerskabsaftale, puljeaftale eller tilsvarende aftale med Udenrigsministeriet.
- Civilsamfundspuljen kan ikke søges af erhvervsdrivende fonde, konsulentvirksomheder, uddannelsesinstitutioner, eller organisationer nedsat ved lov, herunder højskoler.

2.2. KRAV TIL PARTNERE OG AKTØRER I SAMARBEJDSLANDE

2.2.1. HOVEDPARTNER

Alle indsatser skal foregå i samarbejde med partnere i de lande, der kan ansøges til (se afsnit 2.5). Det er som udgangspunkt deres ansvar at gennemføre de lokale aktiviteter.

Der skal altid være udpeget mindst én hovedpartner i samarbejdslandet, som kan påtage sig det nødvendige forvaltningsmæssige og økonomiske ansvar for bevillingen, som er beskrevet i Forvaltningsvejledningen.

2.2.2. FLERE PARTNERE I EN INDSATS

CISU ser det som en styrke, at flere partnere og andre aktører arbejder inden for samme indsats. Et samarbejde mellem flere aktører både i Danmark og i samarbejdslande kan sikre relevante og nødvendige kompetencer og perspektiver i forhold til konteksten eller et bestemt tema.

Et partnerskab kan sagtens bestå af mere end to organisationer. I kan for eksempel gå sammen med andre civilsamfundsorganisationer og bevægelser. Eller med fordel samarbejde med andre strategiske aktører som medier, virksomheder, myndigheder og uddannelses- eller forskningsinstitutioner i begge lande.

HOVEDPARTNER SKAL ELLER KAN VÆRE	HOVEDPARTNER MÅ IKKE VÆRE
<ul style="list-style-type: none"> • Partnere SKAL være en del af civilsamfundet i det pågældende land. • Partnerens ledelse SKAL være lokalt forankret. Det vil sige, at hvis organisationen har en bestyrelse, skal forpersonen eller hovedparten af bestyrelsesmedlemmerne være statsborgere eller udlændinge med fast bopæl i det pågældende land. • Partnere KAN være netværk med rod i civilsamfundet. • Partnere KAN være registreret i det pågældende land. • Partnere KAN være lokalt forankrede afdelinger af internationale civilsamfundsorganisationer, herunder organisationer som den danske organisation er en del af. Denne type partnere SKAL være registreret i det pågældende land og skal have sin egen bestyrelse, som beskrevet under punkt to. 	<ul style="list-style-type: none"> • Enkeltpersoner og familier • Landets regering og politiske partier • Offentlige myndigheder eller offentlige institutioner • Private virksomheder • Opført på FN's eller EU's terrorlister, som opdateres løbende. Det er den danske organisations ansvar at sikre dette.

Der skal dog altid være mindst én hovedpartner (som beskrevet i 2.2.1) og en klar rolle- og ansvarsfordeling i implementeringen af indsatsen – en fordeling, der er aftalt i fællesskab og er tydelig for både partnere og indsatsens målgrupper.

2.2.3. ANDRE AKTØRER SOM EN DEL AF EN INDSATS

Indsatser kan inkludere direkte samarbejde med andre aktører såsom uformelle organiseringer, myndigheder, forsknings- og læringsinstitutioner eller den private sektor. De kan indgå i for eksempel aktiviteter, opgaveløsning, træning, kapacitetsudvikling og fortalervirksomhed, der er konkret relevant for – og fremmer – Civilsamfundspuljens og indsatsens mål. Roller og arbejdsdeling skal være relevante for indsatsens mål, og alle aktiviteter skal være koordineret af hovedpartneren. Aktiviteter der udføres af andre aktører, kan således indgå i budgettet. For eksempel kan indsatser, der er rettet mod økonomisk udvikling, inkludere relevante private eller socialøkonomiske virksomheder som aktører så længe det ikke er i konflikt med reglerne om statsstøtte. Aktiviteter med offentlige institutioner kan ligeledes indgå i budgettet, hvis de indgår strategisk for at sikre målgruppers rettigheder.

Uformelle organiseringer og bevægelser

Det uformelle civilsamfund er organisationer eller grupper som ikke formelt er registrerede eller har en bankkonto. Nogle vil have en bestyrelse, hvor andre vil have organiseret deres lederskab på anden vis. Det kan også være sociale- og/eller protestbevægelser, som arbejder for en fælles sag. Disse former for organiseringer eller aktører vil ofte indgå som en del af en indsats under Civilsamfundspuljen, enten som en del af indsatsens målgruppe eller som en partner.

Hvor hovedpartneren er en uformel organisering, for eksempel en social bevægelse, eller på anden måde er forhindret i at kunne modtage og forvalte midler i henhold til CISUs krav til økonomistyring, kan en anden organisation – selv hvis den ikke er del af civilsamfundet – fungere som bindeled til den ledende danske organisation og de andre partnere. Den anden organisation skal kunne forvalte midlerne i henhold til CISUs krav til økonomistyring. Det kan eksempelvis være i lande, hvor civilsamfundsorganisationer generelt, eller særlige grupper, underlægges lovgivning, der begrænser deres ret til organisering eller adgang til international finansiering eller for organiseringer der er nødt til at arbejde under jorden.

Myndigheder

Det er muligt at samarbejde med myndigheder, der som ansvarshavere kan være nøglen til at nå i mål med en indsats og at skabe bæredygtige forandringer. Dog skal formålet med indsatsen være målrettet civilsamfundet, og civilsamfundet skal spille en tydelig rolle i dette samarbejde. Hovedmålgruppen for indsatsen kan ikke være myndighedsansatte. I mere skrøbelige kontekster hvor staten er meget svag, kan civilsamfundet levere services, men de ansøgende organisationer skal have en klar ide og strategi for hvordan de vil forsøge at få staten/myndighederne til at overtage ansvaret for levering af services på sigt.

Forsknings- og læringsinstitutioner

Samarbejde med forsknings- og læringsinstitutioner kan understøtte indsamling af viden og dokumentation; dels i forhold til egen monitorering og læring, men også med henblik på at underbygge indsatsen og fortalervirksomhed med evidensbaseret viden. Ofte har denne type af viden større legitimitet, fordi den baserer sig på fakta en tredjepart kan verificere, og har derved større tyngde i arbejdet med cases, politikudvikling, rapporter og statistisk materiale. Dette er også brugbart, når der skal etableres relationer med lokale, nationale og internationale stakeholders og myndigheder. Ofte er forsknings- og læringsinstitutioner positive overfor samarbejder med civilsamfundsorganisationer, idet de herved får adgang til empiri, som kan anvendes ifm. undervisning og forskning.

Privatsektor

En hovedpartner under Civilsamfundspuljen kan ikke være en privat virksomhed. Dog kan private og socialøkonomiske virksomheder indgå som en strategisk partner i indsatsen. Det kan eksempelvis være for at understøtte med faglig ekspertise, adgang til den private sektor eller andet, der vil fremme indsatsens mål. Indsatsen må ikke direkte have det formål at virksomheden kan profitere på baggrund af indsatsen, med mindre at profitten bliver anvendt til nye indsatser eller aktiviteter, der kommer civilsamfundet til gode.

Indsatser må også gerne være med til at understøtte oprettelsen eller styrkelsen af kooperativer.

2.3. FLERE INDSATSER MED SAMME PARTNER(E)

Det er muligt at bygge videre på resultaterne af et vellykket samarbejde med samme partner(e). Det kan ske ved at udforme en ny indsats, som ligger i forlængelse af det tidligere samarbejde. Langvarige samarbejder med samme partner(e) er derfor mulige men indsatser, der ligger i forlængelse af tidligere samarbejde, vil blive vurderet ud fra:

- At der ikke er tale om en gentagelse af en tidligere indsats. En ny indsats, som ligger i forlængelse af en tidligere indsats, skal bygge på resultater og erfaringer, og indeholde nye mål, en ny eller justeret strategi eller en ny eller udvidet målgruppe.
- At indsatser, som ligger i forlængelse af en tidligere indsats, bygger på resultater og erfaringer herfra.

2.4. HVAD KAN DER SØGES STØTTE TIL?

Budgetvejledningen for Civilsamfundspuljen beskriver, hvad der kan søges støtte til, ligesom vejledningen beskriver krav til budgetopstilling. Det er derfor et krav, at I læser budgetvejledningen, inden I søger puljen. Find den på www.cisu.dk/skemaer.

2.5. TIL HVILKE LANDE KAN I SØGE?

I kan søge støtte til indsatser i alle lande på **OECD/DACs oversigt** over modtagerlande af udviklingsbistand.

► Find listen på www.cisu.dk/puljer/civilsamfundspuljen.

2.6. SUPPLERENDE FINANSIERING

I kan søge Civilsamfundspuljen sammen med en anden finansiering på to forskellige måder:

2.6.1. ANDEN FINANSIERING KAN SUPPLERE EN INDSATS I CIVILSAMFUNDSPULJEN

I Civilsamfundspuljen kan I søge fuld finansiering til alle typer af indsatser, men I må gerne supplere med en anden finansiering og dermed øge indsatsens samlede budget. Det kan være gennem egenfinansiering (den danske orga-

CIVILSAMFUNDSPULJEN KAN FINANSIERE

- Omkostninger til aktiviteter og lokale lønninger hos partnere og andre deltagende aktører.
- Lokale partners administration i forbindelse med indsatsen.
- Mindre investeringer i udstyr til brug i indsatsen.
- Istandsættelse af lokaler og faciliteter, som anvendes i indsatsen.
- Omkostninger til digitale og teknologiske løsninger som kan være med til at understøtte opnåelsen af indsatsens mål. Dette kan f.eks. også være licenser til bogføringssystemer.
- Støtte til sikkerhedsforanstaltninger relateret til implementeringen af indsatsen, for eksempel i tilfælde af særligt udsatte målgrupper eller organisationer.
- I begrænset omfang løn til personale udsendt af den danske organisation i forbindelse med faglige inputs eller monitorering.
- Projektrelateret oplysning i Danmark (højest 2 %).
- Dansk administration (højest 7 %).
- Budgetmargin (mellem 6 % og 10 %).
- Revision lokalt og i Danmark.

CIVILSAMFUNDSPULJEN KAN IKKE FINANSIERE

- Opbygning af uhensigtsmæssige parallelstrukturer, hvorved eksisterende strukturer (typisk statslige) ikke anvendes og styrkes. Det kan for eksempel være indenfor sundhed eller uddannelse.
- Større byggeprojekter eller køb af bygninger.
- Træning eller uddannelse af enkeltpersoner, som kun kommer individet til gode. Aktiviteterne skal i sin helhed komme civilsamfundet til gode.
- Indsatser der har som helt eller delvist mål at sprede et partipolitisk eller religiøst budskab. Målgrupper må ligeledes ikke afgrænses af et partipolitisk eller religiøst tilhørsforhold.
- Nødhjælp eller humanitære indsatser.
- Identifikation af samarbejdspartnere i et samarbejdsland idet det forudsættes, at den danske organisation allerede har en partner.

nisations og/eller partners eget finansielle bidrag til indsatsen) eller andre eksterne bidrag.

I skal kun medtage en anden finansiering i ansøgning, budget og afrapportering, hvis finansieringen understøtter ansøgningens konkrete aktiviteter i budgettet.

Hvis den anden finansiering er en forudsætning for at gennemføre aktiviteterne, kan CISU først endeligt godkende ansøgningen, når I har dokumenteret, at finansieringen er sikret.

2.6.2. CIVILSAMFUNDSPULJEN KAN SUPPLERE ANSØGNINGER TIL ANDRE DONORER

To af Civilsamfundspuljens støtteformer kan bruges til at supplere ansøgninger til andre donorer: Støtteformen "Udviklingsindsatser" kan være en del af en fastlagt og aftalt delfinansiering af større projekter og programmer, og med støtteformen "Samfinansiering" kan der ansøges om støtte til større indsatser og programmer med en anden hoveddonor, der ikke finansieret af Udenrigsministeriet.

- ▶ For støtteformen Program gælder særlige regler om samfinansiering og egenfinansiering. Læs mere i retningslinjerne for **Støtte til Program** på www.cisu.dk/puljer/program.

FOTO: CHARLOTTE JENSEN,
100% FOR BØRNE. ▶

Pigerne formidler kreativt, gennem verdensmålskort, der får de unge op og i gang, på en aktiv, medrivende og engageret måde.

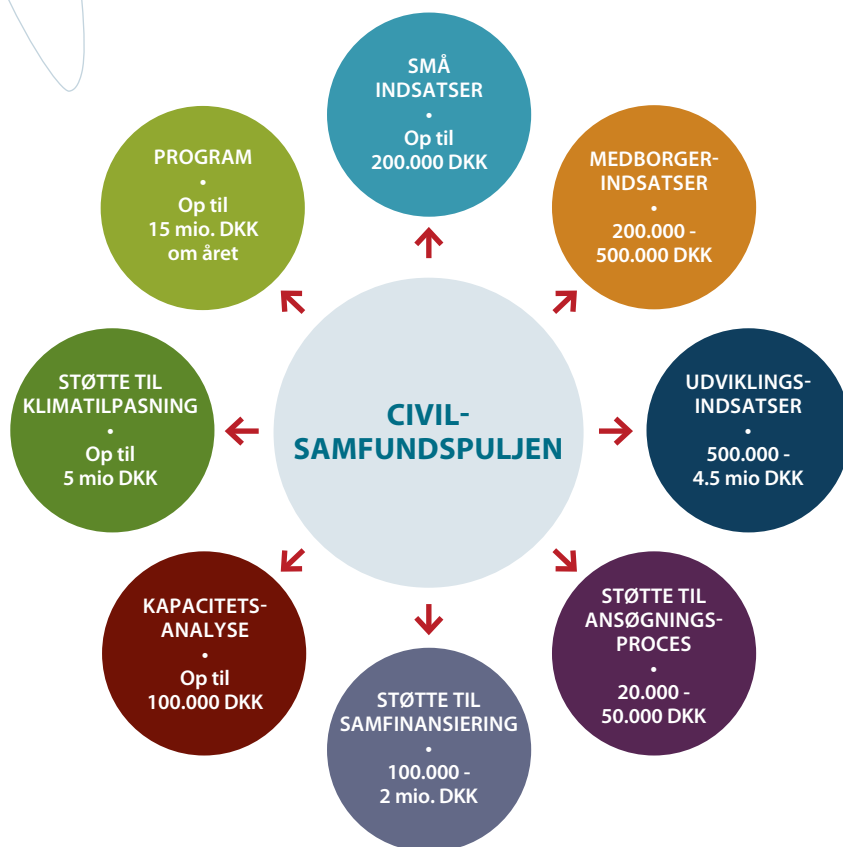
STØTTEFORMER

3. STØTTEFORMER

3.1. HVILKEN TYPE STØTTE KAN DER SØGES OM?

Civilsamfundspuljen har følgende støtteformer:

De følgende afsnit i retningslinjerne beskriver kravene til og vurderingskriterierne for de enkelte støtteformer.

Støtteformen Program har særskilte retningslinjer, der ligger på www.cisu.dk/program.

Det er CISUs bestyrelse, der fordeler Civilsamfundspuljens midler imellem de forskellige støtteformer – i dialog med Udenrigsministeriet. Når en ny finanslovsbevilling er vedtaget, fastsætter bestyrelsen beløbsgrænserne for hver støtteform for det kommende år.

3.2. HVOR MEGET KAN MAN SØGE?

For at sikre, at nye ansøgere har den fornødne erfaring, gælder følgende beløbsgrænser for Civilsamfundspuljen:

- Som **FØRSTEGANGSANSØGER** kan man maksimalt søge om **INDSATSER OP TIL 500.000 KR.**
- For at ansøge om **INDSATSER OVER 500.000 KR.**, skal den ansøgende organisation have gennemført mindst **ÉN INDSATS MED EN BEVILLING OVER 200.000 KR.**, eller **GENNEMFØRT EN INDSATS AF TILSVARENDE KARAKTER** med rapporteringskrav, der svarer til CISUs og/eller Udenrigsministeriets.

ÅRLIGT LOFT FOR BEVILLINGER

Den enkelte organisation kan maksimalt opnå bevillinger for tilsammen op til 6 mio. kr. i løbet af et kalenderår (dette gælder for Små Indsatser, Medborgerindsatser og Udviklingsindsatser).

Sådan kommer I godt i gang med jeres ansøgning

- Tjek, at I skriver jeres ansøgning med udgangspunkt i den seneste version af retningslinjerne.
- Læs retningslinjerne grundigt – særligt under de forskellige støtteformer, men også afsnit 1-3, som beskriver de overordnede retningslinjer for Civilsamfundspuljen.
- Tjek, at I bruger den seneste version af ansøgnings- og budgetformatet.
- Tjek, at I har besvaret alle spørgsmål i ansøgningsformatet.
- Begynd på budgettet i god tid. Brug budgetvejledningen, når I skal udvikle budgettet.
- Sørg for at stamdata om jeres organisation er opdateret i Vores CISU.
- Bed i god tid jeres partner om at skrive deres stamdata ind i online modulet.
- Læs forvaltningsvejledningen igennem – her er mange nyttige og vigtige informationer.

Alle dokumenter nævnt ovenfor kan findes på www.cisu.dk/skemaer.

HUSK at man som medlemsorganisation altid kan anmode om rådgivning på flere tidspunkter i løbet af ansøgningsprocessen. Rådgivninger bestilles på www.cisu.dk/rådgivning. Husk at booke i god tid. Ansøgere der ikke er medlemmer af CISU, har ret til konkret vejledning om ansøgningsprocedurer. Kontakt CISU på tlf. 86120342 eller cisu@cisu.dk.

4. SMÅ INDSATSER

➤ OP TIL 200.000 KR.

Små Indsatser skal være i overensstemmelse med Civilsamfundspuljens formål og principper (se afsnit 1.1 og 1.2)

Små Indsatser giver organisationer mulighed for at få erfaring og prøve idéer af i samarbejde med en partnerorganisation og andre aktører. Små Indsatser er derfor oplagt at søge for ansøgere, der kun har lidt eller ingen erfaring med indsatser i udviklingslande.

Små Indsatser egner sig også til mere erfarne organisationer, som ønsker at afprøve nye ideer, igangsætte kampanjer, fremme netværk eller på anden vis drage fordel af, at Små Indsatser er enklere at søge end andre støtteformer.

4.1. TYPER AF SMÅ INDSATSER

Små Indsatser kan være:

- Aktiviteter med sin partner for at **styrke partnerens organisering internt** eller til at **styrke partnerskabet** med den danske organisation. Der vil, typisk som del af organisatorisk styrkelse af partneren, kunne søges til aktiviteter, som styrker partnerens kapacitet til ressourcemobilisering.
- **Enkeltstående aktiviteter** for eksempel faglige kurser, træning af målgruppe, folkelig mobilisering, kulturelle aktiviteter eller en mindre kampagne. Aktiviteterne skal have perspektiv for andre end dem, der deltager. Som strategisk ydelse kan der i begrænset omfang indgå køb af varer og services som istandsættelse af bygninger, levering af udstyr, osv.
- **Afprøvning af nye idéer** for eksempel test af en ny tilgang eller metode inden for eksisterende arbejdsområde, opstart af nye partnerskaber eller udvidelse af partnerskabets arbejdsområde.

- **Netværksaktiviteter** der kan indbefatte studiebesøg og udvekslingsaktiviteter, der inviterer til aktivt medborgerskab ved at styrke samarbejdet mellem lokale partnere og andre organisationer i samarbejdslandene.

4.2. VURDERINGSKRITERIER

CISUs bevillingsudvalg vurderer ansøgningen ud fra fem vurderingskriterier:

1. FORMÅL OG RELEVANS

- Indsatsens formål er i overensstemmelse med Civilsamfundspuljens formål og principper.
- Indsatsen er relevant i den kontekst, den finder sted i, og tager udgangspunkt i de lokale behov.

2. PARTNERSKABET

- De deltagende partnere har erfaring, kapacitet og ressourcer til at udføre indsatsen, og har planlagt den i fællesskab.

FOTO: PERNILLE BÆRENDSSEN

3. MÅLGRUPPEN

- Partnerne har kendskab til målgruppen og forståelse for målgruppens behov.

4. BESKRIVELSE AF INDSATSEN

- Indsatsens aktiviteter har en tydelig sammenhæng med indsatsens formål. Det skal være tydeligt, hvilke resultater indsatsen forventer at opnå.
- Partnere og andre aktørers ansvarsområder og faglige bidrag er klare og relevante
- Indsatsen bidrager til at skabe bæredygtige forbedringer for målgruppen.

5. OMKOSTNINGSNIVEAU

- Indsatsens omkostningsniveau og det samlede budget er velbegrunderet og står mål med indsatsens aktiviteter og forventede resultater.

I vurderingen bliver kravene til indsatser altid afstemt med ansøgningens størrelse, organisationernes erfaring, kontekst og formål. I forhold til andre støtteformer er kravene til Små Indsatser mindre, da budgettet er mindre, og fordi det er muligt at søge Små Indsatser uden megen erfaring.

➤ Læs mere i afsnit 11.1 om **kravsafstemthed**.

4.3. ANSØGNINGSFRIST OG BEHANDLINGSTID

CISU modtager løbende ansøgninger og behandler dem hurtigst muligt, normalt indenfor fire uger. Alle støtteværdige ansøgninger får som udgangspunkt en bevilling, så længe der er flere penge i puljen.

I ferieperioder kan det tage længere at behandle en ansøgning – i juli måned op til tre uger mere og i juleferien, påskeferien og vinterferien op til én uge mere.

Sagsbehandlingstiden starter, når ansøgningen opfylder alle administrative krav og kan videresendes til CISUs eksterne bevillingssystem. Se tjeklisten **Er I klar til at indsende jeres ansøgning?**

➤ Husk at du også kan indsende din ansøgning som video for Små Indsatser. Læs mere om, hvordan du indsender din ansøgning i afsnit 9.1. **Hvordan ansøger man?**

FOTO: GARBA DIALLO, CROSSING BORDERS. ➤
Think B4 you catch more fish, they are a limited resource.

4.4. EKSEMPLER PÅ SMÅ INDSATSER

EKSEMPEL 1

Støtte til nystartet forening

En dansk organisation har i mange år støttet en skole og et børnehjem i Tanzania.

Nu har nogle af de unge, som har gået på skolen, dannet en forening. De vil gerne inspirere og hjælpe andre børn og unge med at komme videre i uddannelsessystemet, fordi de selv har oplevet, at det kan være svært, når ens egne forældre ingen uddannelse har.

De unge besøger deres egen gamle skole og andre skoler, hvor de holder motiverende foredrag, og så er de også mentorer for nogle af de ældste elever.

En stor udfordring for foreningen er dog at finde penge til transporten fra storbyen, hvor de unge bor og studerer til dagligt, og til de landsbyer, hvor skolerne ligger. De unge drømmer også om at kunne besøge andre ungdomsorganisationer sammen.

Den danske forening vil gerne bakke op om de unges initiativ.

De søger derfor om penge til at dække udgifterne til drift af den nystartede forening i det første år og til en læringstur til Dar es-Salaam, hvor de unge skal besøge andre ungdomsorganisationer.

- **Budget:** 80.000 kr. som dækker transport til skolerne og udgifter til læringsturen.
- **Varighed:** 9 måneder.

Organisationen valgte at indsende ansøgningen på en video, som blev lavet i samarbejde mellem de tanzaniske unge og de danske frivillige under deres seneste partnerbesøg.

EKSEMPEL 2

Nyt liv i tidligere samarbejde

En dansk forening arbejder sammen med en lokal landbrugsorganisation i Bolivia for at forbedre indtægterne for bønderne i højlandet.

Der har tidligere været et større projekt i gang om undervisning i nye landbrugsmetoder, men i de seneste år er samarbejdet droslet ned pga. mangel på frivillige i den danske organisation og udfordringerne med corona-epidemien.

Men nu er der kommet en ny aktiv projektgruppe i gang, og de vil sætte gang i nye aktiviteter.

Den bolivianske partner har længe efterspurgt støtte til at kunne genoptage undervisningen, da efterspørgslen er stor blandt bønderne. Samtidig er der kommet ny viden til, som de gerne vil give videre.

Sammen drømmer partnerne om at kunne lave et stort uddannelsesprogram, men i første omgang vil de rejse rundt til de forskellige landsbyer, hvor bønderne bor, og holde korte genopfriskningskurser. Målet er også at undersøge mulighederne for at understøtte bønderne i bedre organisering og dermed danne bedre basis for fremtidige aktiviteter.

- **Budget:** 117.500 kr. som dækker løn til en lokal medarbejder, transport mellem de forskellige landsbyer, kursusmaterialer og mad til deltagerne i genopfriskningskurserne.
- **Varighed:** 12 måneder.

EKSEMPEL 3

Afprøvning af en ny idé

Et partnerskab bestående af en dansk og en vietnamesisk organisation har igennem mange år arbejdet med natur og miljø i Vietnam.

De har de seneste år fokuseret mere og mere på bekæmpelse af plastikforurening i havet, da det udgør et stigende problem.

Partnerskabet ønsker nu at afprøve en ny tilgang, hvor de samarbejder med turismeindustrien om at reducere brugen af engangsplastik.

Det vil de gøre gennem oplysning om alternativer til engangs-plastik og ved at forsøge et etablere lokale partnerskaber mellem de store hoteller og de lokale fiskere og andre, som bruger havet.

Tilgangen afprøves med denne indsats i et lille lokalsamfund. Håbet er senere at kunne brede den ud til flere steder efterfølgende.

- **Budget:** 180.000 kr., som dækker løn til den vietnamesiske projektkoordinator, som skal arbejde deltids med dette projekt, produktion af enkle oplysningsmaterialer og afholdelse af fire community møder.
- **Varighed:** 9 måneder.

EKSEMPEL 4

Konference og kampagne om rettigheder

En dansk organisation har et samarbejde med en organisation i Palæstina om udveksling af unge, både volontører og praktikanter. De danske unge bidrager til partnerorganisationens forskellige aktiviteter, som alle har til formål at sætte fokus på rettighedskrænkelser i Palæstina.

Samarbejdet har kørt i mange år kun på frivillige kræfter, hvoraf mange er lærere og unge, som selv har været på udveksling.

Nu spørger den palæstinensiske organisation, om den danske organisation kan hjælpe dem med at kunne lave aktiviteter i forbindelse med International Handicapdag for at gøre opmærksom på de rettighedskrænkelser, som mennesker med handicap oplever i Palæstina med særligt fokus på manglende adgang til uddannelse.

Planen er at holde en international konference, som skal danne udgangspunkt for en kampagne, der skal skabe opmærksomhed om problemet.

Samtidig vil organisationen lave et uddannelsesforløb for unge med handicap i Palæstina som eksempel på den slags tiltag, der er behov for.

Indsatsen sker i samarbejde med en anden NGO, som særligt arbejder med uddannelsesprogrammer for unge, og palæstinensisk universitet.

- **Budget:** 195.000 kr. som dækker forberedelse og afholdelse af konferencen, mediekampagne og uddannelsesforløb for 20 unge med handicap.
- **Varighed:** 15 måneder.

5. MEDBORGERINDSATSER

➤ FRA 200.000 TIL 500.000 KR.

Medborgerindsatser skal være i overensstemmelse med Civilsamfundspuljens formål og principper (se afsnit 1.1 og 1.2)

Medborgerindsatser kan være traditionelle projekter eller mere eksperimenterende. Medborgerindsatser giver mulighed for at afprøve nye metoder og tilgange eller for at inddrage andre og utraditionelle aktører i udviklings-samarbejdet for at afprøve nye elementer i samspil med et større projekt som for eksempel en Udviklingsindsats. Medborgerindsatser kan fremme aktivt medborgerskab ved at give mulighed for, at mennesker mødes og fælles skaber forandring.

- Medborgerindsatser har fået sit navn fra CISUs arbejde med aktivt medborgerskab, engagement og frivillighed. Du kan læse mere om medborgerbegrebet på www.cisu.dk/begreber.

5.1. TYPER AF MEDBORGERINDSATSER

Medborgerindsatser kan for eksempel være:

- **Partnerskabsaktiviteter** hvor omdrejningspunktet er kapacitetsopbygning og styrkelse af organisering, samarbejde og partnerskaber. Partnerskabsaktiviteter kan være relativt kortvarige og fokuserede, og der er mange muligheder for, hvordan indholdet i partnerskabsaktiviteter sættes sammen. Det kan være træning og kurser for lokale partners personale og frivillige, med eller uden deltagelse af den danske organisation, som styrker partners kapacitet til fundraising og ressourcemobilisering.
- **Indsatser med traditionel projektstruktur**, der har til formål at støtte folkelig organisering og aktivt medborgerskab, som bidrager til forbedrede vilkår for fattige og udsatte målgrupper. Indsatserne kan indbefatte undersøgende og pilotprojekter, eksempelvis samar-

bejde med nye civilsamfundspartnere, privatsektor, registrerede socialøkonomiske virksomheder, vidensinstitutioner eller lignende.

- **En serie af enkeltstående aktiviteter** som eksempelvis en lokal kampagne eller kulturelle og kunstneriske aktiviteter, der stimulerer refleksion og debat om livsvilkår, ulighed, fattigdom, FN's Verdensmål og borgernes rettigheder. Aktiviteterne kan inkludere træning af danske frivillige inden partnerbesøg, med det formål efterfølgende at gennemføre oplysningsarbejde for at engagere borgere i Danmark i udviklings-samarbejdet. De forventede resultater og forandringer skal sandsynliggøres, men der kræves ikke en fuldt udfoldet strategi.
- **Netværksaktiviteter** hvor formålet er at give mulighed for møder eller anden form for konkret erfaringsudveksling mellem partnere, aktører i netværk eller målgrupper (unge, ældre, faggrupper, udsatte grupper, iværksættere, etc.). Netværksaktiviteter kan foregå fysisk såvel som digitalt, og kan også inddrage mere uformelle grupper af borgere. Indsatserne kan eksempelvis være aktiviteter, der med afsæt i lokale problemstillinger linker op med nationale og/eller internationale fora og kampagner, som er med til at dagsordensætte globale udfordringer inden for rammerne af FN's Verdensmål.

Mulighederne er ikke begrænset til de fire typer. Der kan være andre relevante indsatser, ligesom indsatser kan kombinere de forskellige elementer.

Medborgerindsatser kan i begrænset omfang indeholde strategiske ydelser til eksempelvis udstyr, sundhedshjælp,

eller mindre renoveringer af fysiske rammer, hvis de klart bidrager til indsatsens formål.

5.2. VURDERINGSKRITERIER

CISUs bevillingsudvalg laver en samlet vurdering af ansøgningen ud fra fem vurderingskriterier:

1. FORMÅL OG RELEVANS

- Indsatsens formål er i overensstemmelse med Civilsamfundspuljens formål og principper.
- Indsatsen er relevant i den kontekst, den finder sted i, og tager udgangspunkt i de lokale behov.

2. PARTERSKABET

- De deltagende partnere har erfaring, kapacitet og ressourcer til at udføre indsatsen, og har planlagt den i fællesskab.
- Indsatsen styrker partnerne og/eller relationen mellem dem.

3. MÅLGRUPPEN

- Partnerne har kendskab til målgruppen og forståelse for målgruppens behov.
- Målgruppen inddrages i planlægning og løbende tilpasning af indsatsen.

4. BESKRIVELSE AF INDSATSEN

- Indsatsens strategi viser en tydelig sammenhæng mellem indsatsens mål, forventede resultater, aktiviteter og indikatorer. Det skal være tydeligt, hvilke resultater indsatsen forventer at opnå.
** Indsatser, som ligger i forlængelse af en tidligere indsats, bygger på resultater og erfaringer herfra, og indeholder nye mål, en ny eller justeret strategi eller en ny eller udvidet målgruppe.*
- Partnere og andre aktørers ansvarsområder og faglige bidrag er klare og relevante
- Indsatsen bidrager til at skabe varige og bæredygtige forbedringer for målgruppen.
- Tilgangen til monitorering viser tydeligt, hvordan der undersøges og følges op på, om indsatsen når de forventede mål.

5. OMKOSTNINGSNIVEAU

- Indsatsens omkostningsniveau og det samlede budget er velbegrunderet og står mål med indsatsens aktiviteter og forventede resultater.

I vurderingen bliver kravene til indsatser altid afstemt med ansøgningens størrelse, organisationernes erfaring, kontekst og formål. Det vil sige, at kravene til en organisation, som har søgt flere Medborgerindsatser og søger det maksimale beløb, er større end til en organisation, som søger en mindre Medborgerindsats for første gang. Kravene til en indsats, som foregår i en stabil kontekst, er ligeledes større end til en indsats, der finder sted i et land præget af skrøbelighed på et eller flere områder.

➤ Læs mere i afsnit 11.1 om **kravsafstemthed**.

5.3. ANSØGNINGSFRIST OG BEHANDLINGSTID

CISU modtager løbende ansøgninger og behandler dem hurtigst muligt, normalt indenfor fire uger. Alle støtteværdige ansøgninger får som udgangspunkt en bevilling, så længe der er flere penge i puljen.

I ferieperioder kan det tage længere at behandle en ansøgning – i juli måned op til tre uger mere og i juleferien, påskeferien og vinterferien op til én uge mere.

Sagsbehandlingstiden starter, når ansøgningen opfylder alle administrative krav og kan videresendes til CISUs eksterne bevillingssystem. Se tjeklisten **Er I klar til at indsende jeres ansøgning?**

FOTO: CHRISTIAN ALS, FANT. >

FANT aktiverer mere end 10.000 børn og unge ugentlig i organiserede idrætsforeninger. Har du selv været del af en idrætsforening, så kender du til den følelse, som børnene her på billedet har af glæde, sammenhold og begejstring.

5.4. EKSEMPLER PÅ MEDBORGERINDSATSER

EKSEMPEL 1:

Skolehaver fremmer indlæring og elevinddragelse

En dansk frivilligbaseret organisation har i mange år støttet en organisation i Burkina Faso, der arbejder med uddannelse af børn.

Bestyrelsen i partnerorganisationen og de lokale skoleledere har længe talt om behovet for at styrke elevernes ernæring, da mange møder sultne i skole og derfor har svært ved at lære noget.

Den danske frivillige projektgruppe er klar til at bage op, og sammen bliver partnerne nu enige om at søge penge til en indsats med skolehaver, hvor eleverne skal lære at dyrke en ny og næringsrig afgrøde. Høsten fra skolehaverne vil samtidig gøre det muligt at give alle elever et måltid mad i skoletiden.

Partnerorganisationen har hørt om den nye afgrøde via en anden organisation, som med succes har introduceret den i naboregionen.

Eleverne får selv ansvar for at dyrke haverne og organisere salget af afgrøderne med støtte fra lærerne.

Målet er at lære eleverne om god ernæring og sætte dem i stand til at handle på deres viden og sammen forbedre deres liv ved at dyrke den nye plante.

Samtidig styrker indsatsen elevinddragelse og skaber bånd mellem skolerne, elevernes hjem og lokalsamfund.

- **Budget:** 499.000 kr. som bruges på at uddanne skolelederne og lærerne i dyrkning af den nye afgrøde, købe materialer til skolehaverne og afholde workshops, der er åbne for alle i landsbyerne. Derudover finansieres udgifter til løn og drift af partnerorganisationen.
- **Varighed:** 24 måneder

EKSEMPEL 2:

Ny app styrker lokale landmænd

Gennem deltagelse i et internationalt netværk af landbrugsNGO'er har en dansk organisation (en halvtidsansat og ca. 10 aktive frivillige) og dens partner i Myanmar hørt om en app, der gør det nemmere for lokale bønder at koordinere priser, advare om skadedyrsudbrud og meget andet.

Idéen er god og kan potentielt løse et af de store problemer i partnernes igangværende landbrugsprojekt, hvor opkøbere presser priserne individuelt, fordi bønderne ikke er organiserede.

Samtidig fører skadedyrsangreb til, at nogle bønder gentagne gange får ødelagt deres høst, mens andre bruger store mængder pesticider, som skader miljøet.

Appen vil styrke civilsamfundet ved at gøre det nemmere for lokale bønder at organisere sig og forhandle ordentlige priser for deres varer. Samtidig styrker det kampen mod forkert brug af gødning og pesticider.

Appen kan dog ikke overføres direkte til Myanmar, og derfor søger partnerne nu om penge til at få udviklet en lokalt tilpasset app i samarbejde med et IT-firma i Yangon.

Projektet løber over 18 måneder; først udvikling af appen, dernæst test i et område af Myanmar efterfulgt af udbredelse til alle deltagende bønder.

- **Budget:** 300.000 kr. som udover udvikling af appen også indeholder penge til feltbesøg og evaluering.
- **Varighed:** 18 måneder

EKSEMPEL 3:

Familieplanlægning til gavn for klimaet

En dansk organisation med ca. 20 ansatte og en række større projekter vil gerne prøve at koble deres nationale og internationale aktiviteter bedre inden for rammen af FN's Verdensmål.

Sammen med deres sydafrikanske partner forbereder de nu en fælles kampagne med frivillige i både Sydafrika og Danmark (med vægten på indsatsen i Sydafrika).

Kampagnen skal oplyse de unge begge steder om:

- Deres seksuelle og reproduktive sundhed og rettigheder.
- Hvordan dette er en del af Verdensmålsdagsordenen.
- Hvordan eksempelvis god familieplanlægning globalt kan være med til at forebygge klimaforandringer.

Balancen mellem de tre punkter skal tilpasses de to lande hver især, og der vil indgå erfaringsudveksling mellem de unge fra begge lande.

Indsatsen løber over i alt to år med først træning af frivillige og dernæst implementering af kampagnen på skoler, festivaler og sociale medier.

- **Budget:** 499.000 kr. som dækker træning af frivillige begge steder, udvikling af budskaber og materialer, transport til skoler og festivaler samt koordinering og administration.
- **Varighed:** 24 måneder.

EKSEMPEL 4:

Borgermobilisering: Vi har ret til vores jord!

En mozambiquisk organisation har fået nys om, at deres provinsregering er ved at indgå aftale med et kinesisk tømmefirma om rettighederne til et stort stykke land.

Tidligere erfaringer med kinesiske tømmefirmaer er, at de hverken overholder miljømæssige eller sociale standarder, og mange folk vil med stor sandsynlighed miste retten til deres jord og blive forflyttet.

Organisationen kontakter nu sin danske partner (tre ansatte, 30 frivillige), og sammen bliver de enige om akut at mobilisere lokalbefolkningen til at protestere mod den forestående aftale via lokal presse, sociale medier og demonstrationer.

Den mozambiquiske organisation prøver også at få andre organisationer i området med i en koordineret indsats.

Formålet er at få provinsregeringen til at stoppe eller genforhandle aftalen med det kinesiske firma.

Den danske organisation bruger samtidig indsatsen til at sætte fokus i danske medier på det generelle problem med uretmæssig udbytning af ressourcer i samarbejdslandet.

- **Budget:** 280.000 kr. som dækker tryk af plakater og andre kampagnematerialer, lokal transport, koordinering, køb af radiospots samt tilskud til pressearbejde i Danmark.
- **Varighed:** 6 måneder.

6. UDVIKLINGSINDSATSER

➤ FRA 500.000 KR. TIL 4.5 MIO. KR.

Udviklingsindsatser skal være i overensstemmelse med Civilsamfundspuljens formål og principper (se afsnit 1.1 og 1.2)

Udviklingsindsatser fremmer stærke, folkeligt funderede civilsamfund, og skaber varigt forbedrede levevilkår for udsatte befolkningsgrupper. Indsatserne implementeres i partnerskaber mellem civilsamfundsorganisationer og ofte også i samarbejde med andre aktører. En Udviklingsindsats bygger videre på erfaringer fra tidligere indsatser og gør det muligt at nå bredere ud og skabe dybere, mere bæredygtige forandringer.

6.1. TYPER AF UDVIKLINGSINDSATSER

Udviklingsindsatser kan for eksempel være:

- **Udvikling af organisationer og bevægelser** som stærke, uafhængige og legitime civilsamfundsaktører, der via langsigtede udviklingsindsatser gennemfører fortalervirksomhed inden for deres geografiske eller tematiske område.
- **Styrke partneres og andre aktørers kapacitet til at samarbejde** på tværs af fagligheder, aktører og sektorer i arbejdet med at fremme fattige og udsatte gruppers rettigheder. Det kan for eksempel styrke myndigheders vilje, ansvarlighed og evne til at sikre adgang til basale ressourcer – eller til at skabe et inkluderende samfund, øget lighed eller grundlæggende menneskerettigheder.
En Udviklingsindsats kan opbygge partnerens kapacitet til at arbejde med nye områder eller til at lave stærkere fortalervirksomhed ved at lave undersøgelser, samle dokumentation, og videreudvikle anvendte metoder, så målgruppens synspunkter bliver hørt på lokalt og nationalt niveau.
Indsatsen kan også være netværksaktiviteter, der med afsæt i lokale og nationale problemstillinger kobler sig

til internationale fora og kampagner og dermed sætter globale udfordringer på dagsordenen, eksempelvis indenfor rammerne af FN's Verdensmål.

- **Indsats, som tager udgangspunkt i partnerens strategiske plan.** Denne type indsats kan tage afsæt i dele af partnerens organisatoriske strategi og dermed være med til at understøtte partnerens implementering og opnåelse af deres strategiske plan. Dermed fremmes lokalt ejerskab og lokal ledelse af indsatserne.
- **Skabe større synergi mellem partnere.** Nogle danske organisationer har flere partnere med forskellige fagligheder, kapaciteter og erfaringer. En indsats kan derfor fokusere på at bringe disse partnere sammen for at understøtte erfaringsudveksling, kapacitetsopbygning og styrkelse af indsatser på tværs af regioner og lande.
- **Mobilisere og styrke grupper i civilsamfundet.** Det kan være for at styrke sårbare og udsatte gruppers menneskerettigheder, deres ret til demokratisk deltagelse eller deres evne til at modstå radikaliserings og voldelig adfærd. Indsatser kan eksempelvis opbygge netværksgrupper, hvor medlemmerne kan udvikle sig som enkeltindivider og gruppe og dermed forbedre deres levevilkår økonomisk, socialt og kulturelt. Andre indsatser mobiliserer og styrker unge, så gør sig gældende som aktive medborgere i lokalsamfundet. Det kan være en ung-til-ung metode, hvor unge ledere gennemgår træning i, hvordan man fremmer en ikke-volds kultur blandt unge.
- **Klimaindsatser.** Det kan være indsatser, der fokuserer på at styrke civilsamfundet i at lave effektivt fortalere-

arbejde på vegne af klimasårbare grupper. Det kan også være partnerens arbejde med at påvirke lokale og nationale klimapolitikker. Eller indsats der opbygger lokale samfunds evne til at tilpasse sig klimaforandringer, øge modstandsdygtigheden og hermed reducere sårbarhed overfor klimaforandringerne. I sådanne indsats kan arbejdet med reduktion af drivhusgasser også indgå som strategisk element.

- **Forebygge humanitære kriser eller genopbygge sociale strukturer.** Det kan være indsats, der medvirker til at opbygge humanitært beredskab i et lokalsamfund. Eller indsats for dialog, fred og forsoning før, under eller efter en konflikt, så også sårbare og udsatte grupper deltager og bliver hørt.

Mulighederne er ikke begrænset til de syv typer. Der kan være andre relevante indsats, ligesom indsats kan kombinere de forskellige elementer.

6.2. FORTALERVIRKSOMHED

Alle Udviklingsindsats skal inkludere fortalervirksomhed som en del af indsatsens aktiviteter. Mulighederne vil være meget forskellige, afhængig af den kontekst indsatsen foregår i. Derfor vurderer bevillingsudvalget kravet i forhold til de konkrete muligheder.

- ▶ Læs mere om fortalervirksomhed i sektion 1.3.3 og 1.3.4 om Udviklingstrekanten.

6.3. VURDERINGSKRITERIER

Bevillingsudvalget vurderer ansøgningen ud fra fem vurderingskriterier:

1. FORMÅL OG RELEVANS

- Indsatsens formål er i overensstemmelse med Civilsamfundspuljens formål og principper.
- Indsatsen er relevant i den kontekst, den finder sted i, og tager udgangspunkt i de lokale behov.

2. PARTNERSKABET

- De deltagende partnere har erfaring, kapacitet og ressourcer til at udføre indsatsen, og har planlagt den i fællesskab.
- Indsatsen styrker partnerne og/eller relationen mellem dem.

3. MÅLGRUPPEN

- Partnerne har kendskab til målgruppen og forståelse for målgruppens behov.
- Målgruppen inddrages i planlægning og løbende tilpasning af indsatsen.

4. BESKRIVELSE AF INDSATSEN

- Indsatsens strategi viser en tydelig sammenhæng mellem indsatsens mål, forventede resultater, aktiviteter og indikatorer. Det skal være tydeligt, hvilke resultater indsatsen forventer at opnå.
- Der er balance mellem elementerne i udviklingstrekanten, og det er klart hvordan man vil arbejde med fortalervirksomhed
 - *Indsats, som ligger i forlængelse af en tidligere indsats, bygger på resultater og erfaringer herfra, og indeholder nye mål, en ny eller justeret strategi eller en ny eller udvidet målgruppe.
- Partnere og andre aktørers ansvarsområder og faglige bidrag er klare og relevante
- Indsatsen bidrager til at skabe varige og bæredygtige forbedringer for målgruppen.
- Indsatsens strategi tager højde for de forhold og risici, som kan hindre eller forsinke opfyldelsen af indsatsens mål.
- Tilgangen til monitorering og evaluering viser tydeligt, hvordan der undersøges og følges op på, om indsatsen når de forventede mål.

5. OMKOSTNINGSNIVEAU

- Indsatsens omkostningsniveau og det samlede budget er velbegrunderet og står mål med indsatsens aktiviteter og forventede resultater.

6.6. EKSEMPLER PÅ UDVIKLINGSINDSATSER

EKSEMPEL 1:

Samarbejde med forskningsinstitutioner

En dansk organisation og deres bolivianske partner arbejder med at forbedre levevilkårene for lokalbefolkningen. Indsatsen finder sted i et landområde hårdt ramt af zoonoser, som er sygdomme overført fra dyr til mennesker.

Der er meget begrænset viden om, hvordan disse sygdomme reelt overføres mellem dyr og mennesker. Der er brug for yderligere viden om emnet.

Derfor er der etableret samarbejde med et dansk og lokalt universitet for bedre at dokumentere og forske i sygdommens oprindelse og udbredelse til lokalbefolkningen, og hvordan man kan helbrede og forebygge zoonoser.

Samarbejdet giver både vigtige, empiriske data til universiteterne til forskning og undervisning, og evidensbaseret viden til civilsamfundspartnerne, som kan bruges i forbindelse med oplysning og kampagner.

Den evidensbaserede viden giver større tyngde og legitimitet til den lokale partner og deres arbejde med målgruppen samt deres samarbejde med lokale og nationale myndigheder ift. deres håndtering af zoonoser og beslægtede sygdomme.

Udviklingsindsatsen bygger videre med på medborgerindsats, som dannede grundlag for dette længerevarende projekt.

- **Budget:** 2.000.000 kr. som dækker udgifter til dataindsamling, løn til ansatte i partnerorganisationerne og delvis til medarbejdere ved universiteterne, som medvirker i indsatsen.
- **Varighed:** 36 måneder.

EKSEMPEL 2:

Strategisk styrkelse af partneren

En dansk fagforening har igennem mange år støtte opbygningen af en fagforening inden for samme arbejdsfelt i Kenya.

Partnerskabet startede med flere mindre projekter med fokus på organisatorisk kapacitetsopbygning af partneren, og den kenyanske partnerorganisation er i dag en stærk organisation med mange medlemmer.

I løbet af det seneste år har den kenyanske organisation lavet en ny strategi med tre fokusområder: flere medlemmer, bedre beskyttelse af medlemmernes rettigheder, særligt sociale rettigheder, og bedre økonomi i organisationen.

Denne nye strategi danner udgangspunkt for dette projekt, hvor den kenyanske partner med støtte fra den danske fagforening arbejder med disse fokusområder.

Den danske organisation trækker sig mere og mere i baggrunden, men bidrager stadig væsentligt til partnerskabet gennem kapacitetsopbygning af medarbejdere og som sparringspartner for bestyrelsen.

Som led i indsatsen uddannes to nøglemedarbejdere i international fundraising og der udarbejdes en strategi for at øge medlemmernes kontingentbetaling.

- **Budget:** 1.950.000 kr. som dækker kapacitetsopbygning for medlemmer og medarbejdere, træning, løn og drift.
- **Varighed:** 24 måneder.

EKSEMPEL 3:

Længerevarende udviklingsprojekt

Igennem en årrække har en dansk organisation i partnerskab med lokale partnere og myndigheder arbejdet på at sætte tandsundhed på landkortet i Rwanda.

Arbejdet har indbefattet alt fra kapacitetsopbygning af partnere, interessenter og myndigheder, til udvikling af materiale tilpasset konteksten, identifikation af relevante samarbejdspartnere, og lobbyarbejde for at de lokale myndigheder tager ejer- og lederskab også fremadrettet.

Som årene er gået, er der høstet mange erfaringer fra tidligere indsatser. Tiden er nu kommet til et sidste konsoliderende projekt for at sikre forankring af projektet og dets forskellige komponenter hos relevante partnere og aktører.

Der arbejdes i denne sidste indsats målrettet på at sikre bæredygtighed, exit og udfasning af projekt.

- **Budget:** 2.800.000 kr. som dækker fortsat kapacitetsopbygning, myndighedssamarbejde og løn.
- **Varighed:** 30 måneder

EKSEMPEL 4:

Fokus på fortalervirksomhed

En dansk organisation samarbejder med flere vestafrikanske partnere om at fremme LGBT+ rettigheder med særligt fokus på at styrke lokale organiseringer for LGBT+ personer.

Målgruppen er meget udsat, og derfor er der stort fokus på sikkerhed i indsatsen, både digitalt og fysisk i forbindelse med møder og træninger og i målgruppens hverdag.

Partnerskabet består af en dansk organisation og de vestafrikanske netværksorganisationer og så arbejder man også sammen med flere mindre, uformelle organisationer for LGBT+ personer.

Indsatsens mål er at styrke partnerorganisationerne og de uformelle organiseringer gennem kapacitetsopbygning og at styrke rettighedsarbejdet ved at indsamle eksempler på rettighedskrænkelser til brug i fortalervirksomhed.

- **Budget:** 3.000.000 kr. som dækker kapacitetsopbygning, træning, sikkerhed, løn og drift.
- **Varighed:** 36 måneder.

I vurderingen bliver kravene til indsatsen altid afstemt med ansøgningens størrelse, organisationernes erfaring, kontekst og formål. Det vil sige, at kravene til en stor Udviklingsindsats, som bygger videre på andre indsats, er større end til en udviklingsindsats under en million, som måske er den første større indsats i et partnerskab. Ligesom kravene til en indsats i en stabil kontekst er større end til en indsats i et land præget af skrøbelighed på et eller flere områder

▶ Læs mere i afsnit 11.1 om **kravsafstemthed**.

6.4. ANSØGNINGSFRIST OG BEHANDLINGSTID

Der er ansøgningsfrist til Udviklingsindsatser hvert halve år: den anden onsdag i marts og den anden onsdag i september. Ansøgere får normalt svar indenfor to måneder.

Husk at tjekke, om ansøgningen opfylder alle administrative krav, før I indsender jeres ansøgning (se tjeklisten **Er I klar til at indsende jeres ansøgning?**).

6.5. SCORING OG PRIORITERING MELLEM STØTTEVÆRDIGE ANSØGNINGER

CISUs bestyrelse har besluttet, at ansøgninger om Udviklingsindsatser scores og rangeres, så CISU kan prioritere imellem ansøgningerne, såfremt der ikke er midler til at imødekomme alle støtteværdige ansøgninger.

Indsatser på op til 1 mio. kr. friholdes dog fra prioritering, så alle støtteværdige ansøgninger under 1 mio. kr. får bevilling.

I sin indstilling til bevillingsudvalget (BU-notat) scorer be-

villingskonsulentens ansøgningen fra 1-5 ud fra, hvordan ansøgningen opfylder vurderingskriterierne:

1. Opfylder vurderingskriteriet i ringe grad
2. Opfylder vurderingskriteriet i nogen grad
3. Opfylder vurderingskriteriet
4. Opfylder vurderingskriteriet i høj grad
5. Opfylder vurderingskriteriet udtømmende og/eller har en udbygget tilgang/et system, der støtter opfyldelsen af kriteriet

Scoringen for den enkelte ansøgning vil blive fremsendt til ansøger sammen med bevillingsnotatet. En ansøger, der ikke har fået bevilling, kan således benytte scoringen til at forbedre ansøgningen til næste runde.

Hvis der ikke er midler nok til at give samtlige støtteværdige projekter bevilling, bevilliges de ansøgninger med højst score.

Hvis flere indsats deler den "nederste score" og ikke alle kan få bevilling, sker fordelingen af midler i følgende rækkefølge:

1. Indsatser, der er i forlængelse af en tidligere indsats. Hvis der er flere af dem, prioriteres den indsats med lavest ansøgte beløb højst.
2. Hvis alle ansøgninger er nye indsats, får ansøgningerne med lavest ansøgte beløb bevillingen.

◀ FOTO: JJUMBA MARTIN FRA TANDSUNDHED UDEN GRÆNSER.

Et par af de engagerede mødre sidder på forreste række og venter på, at skolelærernes oplæg om tandsundhed for forældrene går i gang.

FOTO: PERNILLE BÆRENDTSEN

7. STØTTE TIL ANSØGNINGSPROCES

➤ STØTTE TIL ANSØGNINGSPROCES FRA 20.000 KR. TIL 50.000 KR.

Den samlede ansøgning skal være i overensstemmelse med Civilsamfundspuljens formål og principper (se afsnit 1.1 og 1.2)

Støtte til Ansøgningsproces understøtter, at partnere kan opnå et bredere ressource- og finansieringsgrundlag. I kan få støtte til relevante udgifter til en ansøgningsproces, hvis I sammen med partnere søger støtte fra en donor, som ikke er finansieret af Udenrigsministeriet.

- I kan søge om maksimalt 50.000 kr. til at dække alle typer af relevante omkostninger.
- Ansøgningens samlede budget skal være på minimum 200.000 kr.
- Tilskuddet kan også finansiere lønninger og aktiviteter hos partnerne, hvor det er relevant.
- I skal skrive, hvad I konkret vil bruge støtten til, både i budgettet og i teksten.

7.1. VURDERINGSKRITERIER FOR STØTTE TIL ANSØGNINGSPROCES

- **Civilsamfundsrelevans.** Den samlede ansøgning vurderes at være i overensstemmelse med Civilsamfundspuljens formål og principper.
- **Partnerskabet.** De omfattede partnere og aktører skal være inddraget i ansøgningsprocessen.
- **Mulighed for succes.** Den konkrete ansøgning skal have realistisk mulighed for at opnå støtte. Den mulige donors ramme for at modtage ansøgningen skal således kunne rumme den type indsatser, der støttes af Civilsamfundspuljen.
- **Behov.** Hvordan støtten styrker ansøgningsprocessen.

FOTO: ERIC ERDENEBAAT, MEJERIFOLK UDEN GRÆNSER. Mongolsk hverdagsliv med ger, solcelle og satellit.

7.2. SÆRLIGE KRAV TIL ANSØGER

Udover at leve op til de generelle krav skal ansøger tidligere have modtaget og gennemført en bevilling i en af CISUs puljer eller en tilsvarende indsats.

7.3. EKSEMPLER PÅ STØTTE TIL ANSØGNINGS PROCES

- **Støtte til at søge en privat fond:** en organisation har været i dialog med en dansk fond, som er interesseret i et modtage en ansøgning på et større projekt på 2 mio. kr. Organisationen søger om dækning af løn til den danske frivillige projektleder, som frikøbes fra sit normale arbejde i en måned for at kunne færdiggøre ansøgningen.
- **Støtte til at indgå virksomhedssamarbejde:** en organisation har fået kontakt med en virksomhed, som ønsker at støtte organisationens arbejde med 500.000 kr. om året i tre år, produktsponsorater og udveksling af medarbejdere. Før aftalen kan endeligt indgås, ønsker virksomhedens CSR-chef dog at besøge organisationens partnerorganisation for at lære dem og deres aktiviteter nærmere at kende. Organisationen søger derfor om støtte til at betale en uges partnerbesøg for virksomhedsrepræsentanten og en repræsentant for organisationens selv.
- **Ansøgning til EU:** en organisation ønsker sammen med partnerorganisationer fra to forskellige lande at søge støtte gennem et EU-program. Organisationen søger støtte til at kunne samle repræsentanter fra alle tre partnere i et af landene i en uge for at kunne færdiggøre ansøgningen i fællesskab.

7.4. ANSØGNINGSFRIST OG BEHANDLINGSTID

CISU modtager løbende ansøgninger og behandler dem hurtigst muligt, normalt indenfor fire uger.

I ferieperioder kan det tage længere at behandle en ansøgning – i juli måned op til tre uger mere og i juleferien, påskeferien og vinterferien op til én uge mere.

Sagsbehandlingstiden starter, når ansøgningen opfylder alle administrative krav og kan videresendes til CISUs eksterne bevillingssystem. Se tjeklisten **Er I klar til at indsende jeres ansøgning?**

8. STØTTE TIL SAMFINANSIERING

➤ STØTTE TIL SAMFINANSIERING FRA 100.000 KR. TIL 2 MIO. KR.

Samfinansieringsbevillinger skal være i overensstemmelse med Civilsamfundspuljens formål og principper (se afsnit 1.1 og 1.2)

”Støtte til Samfinansiering” understøtter, at jeres partnerskaber opdyrker forskellige kilder til at finansiere jeres fælles indsats. Det kan skabe synergi og dermed øge effekten, hvis I har andre indsats under Civilsamfundspuljen.

”Støtte til Samfinansiering” er målrettet ansøgere, der vurderer, at samfinansiering gør det muligt at rejse midler fra en anden hoveddonor. En samfinansiering behøver ikke at være et krav fra hoveddonoren, men skal fremme ansøgningen hos hoveddonor.

I kan ikke søge ”Støtte til Samfinansiering”, efter I har sendt ansøgningen til hoveddonoren – kun før eller samtidigt med. Hvis ansøgningsprocessen til den konkrete donor indeholder et første trin med indsendelse af konceptnote, kan I ansøge CISU på grundlag af konceptnoten.

8.1. SÆRLIGE FORHOLD

- Puljen støtter kun samfinansiering, hvis det samlede projekt eller program er på minimum 400.000 kr.
- Støtte til Samfinansiering kan maksimalt udgøre 25 procent af det ansøgte program- eller projektbudget hos hoveddonoren.
- I kan maksimalt få støtte til én ansøgning pr. kalenderår.
- Et tilskud til samfinansiering vil ikke tælle med i Civilsamfundspuljens årlige bevillingstilsagnsgrænse i forhold til jeres organisation.

Støtteværdige ansøgninger vil først modtage en bevilling, når den ansøgte hoveddonor har givet endeligt tilsagn om at ville støtte jeres ansøgning til dem. Det er jeres ansvar som ansøger at give CISU besked om tilsagnet.

Tilsagnet skal være modtaget senest 6 måneder efter, at ansøger har fået besked fra CISU om, at ansøgningen er vurderet som støtteværdig.

8.2. VURDERINGSKRITERIER FOR STØTTE TIL SAMFINANSIERING

- **Civilsamfundsrelevans.** Den samlede ansøgning vurderes generelt at ligge inden for Civilsamfundspuljens formål, principper og rammer.
- **Ansøger stilles bedre overfor hoveddonoren.** Det vurderes, at ansøgeren vil have en bedre mulighed for at modtage en bevilling fra hoveddonoren, ved at indsatsen suppleres med samfinansiering fra Civilsamfundspuljen.
- **Mulighed for succes.** Den konkrete ansøgning vurderes at have en realistisk mulighed for at opnå støtte. Den mulige donors ramme for at modtage ansøgningen skal således kunne rumme den type indsats, der støttes af Civilsamfundspuljen.

8.3. SÆRLIGE KRAV TIL ANSØGER

Udover at leve op til de generelle krav beskrevet i kapitel 1, 2 og 3, skal ansøger have gennemført et projekt finansieret af en af CISUs puljer eller tilsvarende med rapporteringskrav, der svarer til CISUs og/eller Udenrigsministeriets.

Hvis den danske organisation indgår i et konsortium, er det kun muligt at ansøge Støtte til Samfinansiering, hvis ansøger er kontrakt-haver over for den mulige donor. Konsortier kan kun ansøge om den samfinansieringsandel, der vedrører den danske organisations budget.

FOTO: KATARINA SIIG SØDERBERG, OPERATION DAGSVÆRK

Frivillige i gang med at interviewe landsbyens chief, Noraeri Thungmueangthong, i den nordthailandske landsby Huay E-Khang. Interviewet skal bruges i den film, vores kampagnefrivillige viser, når de i efteråret holder oplæg om oprindelige folk og klimaaktivisme.

8.4. ANSØGNINGSFRIST OG BEHANDLINGSTID

CISU modtager og behandler løbende ansøgninger om "Støtte til Samfinansiering". I kan søge, uden at hoveddonor har givet sit endelige tilsagn.

Ansøgninger om Støtte til Samfinansiering behandles hurtigst muligt og normalt indenfor fire uger. I tilfælde af en omfattende ansøgning kan behandlingstiden udvides op til otte uger.

I ferieperioder kan det tage længere at behandle en ansøgning – i juli måned op til tre uger mere og i juleferien, påskeferien og vinterferien op til én uge mere.

Sagsbehandlingstiden starter, når ansøgningen opfylder alle administrative krav og kan videresendes til CISUs eksterne bevillingssystem. Se tjeklisten **Er I klar til at indsende jeres ansøgning?**

9. KAPACITETSANALYSE

➤ OP TIL 100.000 KR.

Kapacitetsanalyser skal være i overensstemmelse med Civilsamfundspuljens formål og principper (se afsnit 1.1 og 1.2)

En kapacitetsanalyse er målrettet danske organisationer, der har brug for et udefrakommende professionelt blik på organisationens faglige, organisatoriske og administrative kapacitet og dens partnerskaber. En kapacitetsanalyse kan bidrage med værdifuld læring i forhold til strategi, ledelse og kapacitetsudvikling.

9.1. INDHOLD I EN KAPACITETSANALYSE

Kapacitetsanalysen tager udgangspunkt i et specifikt område eller flere områder, som organisationen ønsker belyst for at styrke og videreudvikle organisationen.

Hvis det er CISU, der anbefaler eller stiller krav om en kapacitetsanalyse, skal de konkrete anbefalinger/krav fremgå af ansøgningen (se 9.4, Hvem tager initiativ til en kapacitetsanalyse?).

Kapacitetsanalyser kan have fokus på:

- Den danske organisations **partnerskaber**, herunder antallet og karakteren af eksisterende og planlagte samarbejdspartnere eller tilgange til at indgå i nye samarbejder
- Den danske organisations **strategiske og tematiske arbejde** med partnere ude i verden
- Den danske organisations **folkelige forankring**, interne beslutningsprocesser og arbejdet med oplysning om globale forhold i Danmark.
- Andre behov som kan understøtte videreudviklingen af organisationen.

9.2. EKSEMPLER PÅ KAPACITETSANALYSER

En ny strategi for organisationen: en organisation skal til at udvikle en ny strategi. Inden da har de brug for at få et eksternt blik på deres arbejde hjemme og ude i verden samt deres organisatoriske kapacitet. Analysen skal bruges til at komme med inputs til hvilken retning organisationen skal tage i de kommende år med dens kompetencer og ressourcer for øje.

En organisation i vækst: en organisation har de seneste år vokset meget i forhold til antal projekter, partnere, om sætning og mennesker, der er involveret. De har derfor brug for at få et eksternt blik på, om organisationen i sit hele kan følge med væksten og/eller om der er ting de skal være opmærksomme på og styrke.

9.3. VURDERINGSKRITERIER

Der foretages en samlet vurdering af ansøgningen ud fra tre vurderingskriterier.

- **Civilsamfundsrelevans.** Den samlede ansøgning og organisationens arbejde vurderes generelt at ligge inden for Civilsamfundspuljens overordnede formål, principper og rammer.
- **Indhold:** De foreslåede temaer bygger på en grundig analyse af behov, ønsker og muligheder for organisationen, dens partnerskaber og/eller indsatser.

9.4. HVEM TAGER INITIATIV TIL EN KAPACITETSANALYSE?

- I kan selv som **organisation** ansøge om en kapacitetsanalyse som del af en langsigtet strategiudvikling eller forandringsproces.
- **Bevillingsudvalget** kan anbefale eller stille som betingelse, at en organisation gennemfører en kapacitetsanalyse. Det kan for eksempel være, hvis udvalget mener, det er nødvendigt at få en samlet vurdering af organisationens kapacitet i forhold til organisationens indsatser.
- **CISUs sekretariat** kan gennem rådgivninger eller i et rapportsvar anbefale en kapacitetsanalyse, som der ved indgår i organisationens track record og i vurderinger af fremtidige ansøgninger fra den pågældende organisation.

9.5. SÅDAN FOREGÅR EN KAPACITETSANALYSE

Hvis I får bevillingen, vil CISU lave en kontrakt både med jer og med den eksterne konsulent, der skal lave kapacitetsanalysen. En af CISUs rådgivere og evt. bevillingsudvalget (hvis de har indstillet til kapacitetsanalysen eller har gode råd til ansøgningen) vil i samarbejde med jer formulere Terms of Reference (ToR), der beskriver fokus og omfang af opgaven. ToR skal godkendes af CISU

CISU afholder alle udgifter til konsulent og aktiviteter.

Selv om jeres organisation er i gang med en kapacitetsanalyse, kan I fortsat indsende ansøgninger til Civilsamfundspuljen, hvis de ligger inden for jeres demonstrerede kompetenceområde og i øvrigt ikke øger jeres omsætningen væsentligt.

Konsulenten laver et udkast til en rapport, som drøftes med organisationen og en af CISUs rådgivere. Først herefter skriver konsulenten den endelige rapport, der efterfølgende skal godkendes af den tilknyttede bevillingskonsulent, en af CISUs rådgivere og CISUs ledelse.

9.6. OPFØLGNING

Som opfølgning skal jeres organisation skrive et svar på kapacitetsanalysens anbefalinger (et såkaldt *management response*), som skal godkendes af CISU. Herefter er det jeres bestyrelses ansvar og pligt at sørge for at følge op på kapacitetsanalysen.

CISU anbefaler dog, at I bruger læringen og kapacitetsanalysens anbefalinger i kommende ansøgninger til for eksempel Civilsamfundspuljen.

9.7. ANSØGNINGSFRIST OG BEHANDLINGSTID

CISU modtager løbende ansøgninger og behandler dem hurtigst muligt, normalt indenfor fire uger.

I ferieperioder kan det tage længere at behandle en ansøgning – i juli måned op til tre uger mere og i juleferien, påskeferien og vinterferien op til én uge mere.

Sagsbehandlingstiden starter, når ansøgningen opfylder alle administrative krav og kan videresendes til CISUs eksterne bevillingssystem. Se tjeklisten **Er I klar til at indsende jeres ansøgning?**

10. STØTTE TIL KLIMATILPASNING

OPDATERET OKTOBER 2023

> OP TIL 5 MIO. KR.

Ansøgninger om Støtte til Klimatilpasning skal være i overensstemmelse med Civilsamfundspuljens formål og principper (se afsnit 1.1 og 1.2).

Det særlige formål for Støtte til Klimatilpasning er, at fattige og sårbare grupper i udviklingslande bliver mere robuste overfor konsekvenserne af klimaforandringer.

10.1. INTRODUKTION

Støtte til Klimatilpasning er finansieret gennem dansk udviklingsbistand som en særlig støtte til civilsamfundets indsatser for at styrke fattige og sårbare gruppers modstandskraft og tilpasningsevne i forhold til klimaforandringerne. Støtte til Klimatilpasning bygger på de strategiske rammer, der er udstukket i den danske udviklingspolitiske strategi 2021-2025: *Fælles om verden* og i den danske regerings langsigtede strategi for global klimahandling 2020: *A Green and Sustainable World*.

Klimaforandringerne og presset på verdens ressourcer er blandt vor tids største globale trusler, og der er behov for hurtig handling. Det er udgangspunktet for Danmarks ambitioner om at opbygge robusthed overfor klimaforandringer i udviklingslandene. Udenrigsministeriet anerkender den position og værdi, som danske civilsamfundsorganisationer og deres partnere i samarbejdslande har i forhold til at tackle globale udfordringer og facilitere lokale klimaløsninger på en meningsfuld måde.

VÆRD AT VIDE

Klima-resiliens (robusthed) forstås som evnen til at modstå, komme sig over og tilpasse sig negative effekter af klimaforandringer.

Det er afgørende for at skabe nye muligheder for værdige levevilkår uden at gå på kompromis med naturen som ressource. Opbygning af klima-resiliens er forbundet med konkret handling, investeringer, kapacitetsopbygning, fortalervirksomhed, beslutningstagning og forhandlinger på lokalt, nationalt og globalt plan (UNFCCC og London School of Economics).

- > Se FNs definitioner for klimatilpasning og klima-resiliens i **UNFCCC-glossary**.
- > Vil du vide mere om begrebsapparatet, anbefaler CISU **London School of Economics Explainers** og **DIIS Explained**.

10.2. UDFORDRINGER FOR KLIMATILPASNING – OG MULIGE LØSNINGER

Fattige og sårbare lokalsamfund i udviklingslandene er ofte dem, der bliver hårdest ramt af de konsekvenser, der er forbundet med klimaforandringerne. Disse grupper **har ofte en utilstrækkelig forståelse af klimaforandringerne**, og det forstærker både usikkerheden og de vanskeligheder, der er forbundet med at tilpasse sig til de ændrede levevilkår, som klimaforandringerne nødvendiggør. Når myndigheder informerer om mulige katastrofer og hvad, der kan gøres for at stå imod dem, når det sjældent ud i lokalsamfundene. Den **begrænsede viden** om relevante klimatilpasningsmuligheder og **lave tekniske kapacitet** til at omsætte muligheder til handling er andre udfordringer, der gør det svært for fattige og sårbare lokalsamfund at tilpasse sig de ændrede levevilkår.

En anden udfordring for klimatilpasning er, at de mennesker, der oplever de største konsekvenser af klimaforan-

VÆRD AT VIDE

Klimatilpasning forstås som den måde, mennesket tilpasser økologiske, sociale og økonomiske systemer eller politiske processer, som en reaktion på faktiske eller forventede konsekvenser af klimaforandringerne – jævnfør FNs rammekonvention om klimaforandringer (UNFCCC).

dringerne, ofte har begrænset adgang til beslutningsprocesserne, hvor vigtige beslutninger om klimatilpasning træffes. Her er det nødvendigt at give støtte til at skabe de rammer, der gør deltagelse muligt, blandt andet gennem **informative og inkluderende beslutningsprocesser**. **Civilsamfundet spiller en central rolle som formidler og katalysator** for at nå ud til de pågældende lokalsamfund og sammen med nationale og lokale myndigheder arbejde for en klimatilpasning, der reducerer lokalsamfundenes risici og styrker deres robusthed.

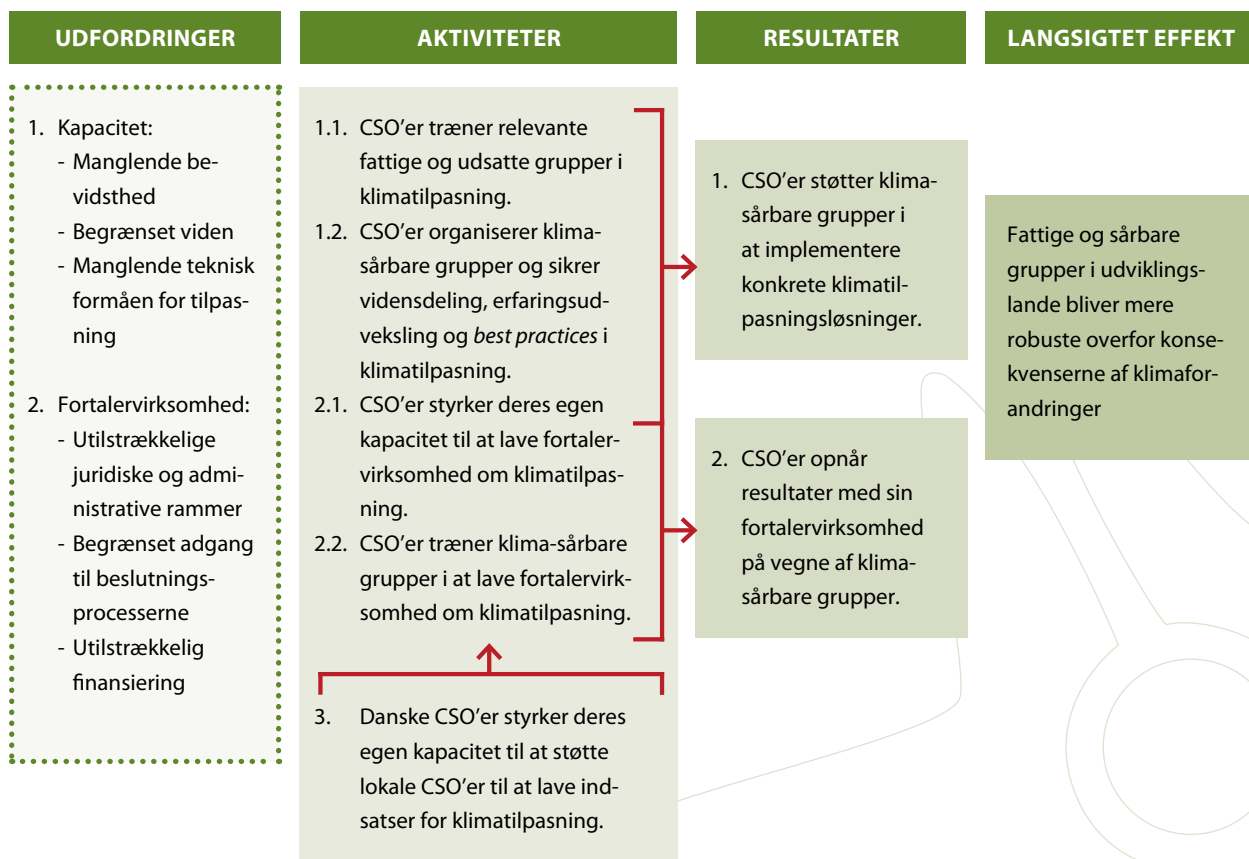
➤ For mere information om lokalt ledet klimatilpasning, se **World Resources Institute Principles**.

Ansøgninger om Støtte til Klimatilpasning skal adressere udfordringer for klimatilpasning. Dette skal ske gennem partnerskabers samarbejde med rettighedshavere og ansvarshavere om at udføre lokalt ledet klimatilpasning og skabe klimarobuste løsninger. Det er en forudsætning for

støtte, at alle indsatser er baseret på lokale behov og efterspørges lokalt.

Indsatserne skal være til gavn for de fattige og mest klimasårbare grupper og bidrage til at reducere klimaforandringens negative konsekvenser – både nuværende og/eller forventede. Det kan for eksempel ske ved at øge civilsamfundets, lokalsamfundets og lokale myndigheders viden, evne og kapacitet til at tilpasse sig. Det omfatter lokalt ledede aktiviteter, fra at skabe ny viden og dele information til kapacitetsudvikling, planlægning, styrkelse af netværk og fortalervirksomhed til investering i og implementering af tekniske løsninger. Det kan også ske gennem øget deltagelse for lokalsamfund i de processer, hvor der træffes beslutninger om klimatilpasningsinitiativer og der udarbejdes klimatilpasningsplaner. Baseret på kapacitetsopbygning og strategiske ydelser, f.eks. mindre investeringer, kan der udøves en saglig og evidensbaseret fortalervirksomhed.

STØTTE TIL KLIMATILPASNING KAN ILLUSTRERES SÅLEDES:

Støtte til Klimatilpasning har en overordnet forandrings-teori (Theory of Change), der sigter mod at håndtere de ovenfor nævnte udfordringer:

- Hvis danske civilsamfundsorganisationer støttes til at indgå i partnerskaber og netværk med rettighedshavere og ansvarshavere i udviklingslande inden for klimatilpasning
- og hvis dette engagement resulterer i 1) fremme af lokale løsninger på klimatilpasning blandt fattige og klimasårbare grupper, og 2) et aktivt civilsamfund, der effektivt taler strategisk med og på vegne af klimasårbare samfund,
- så kan mere ambitiøse klimatilpasningsmuligheder følges på alle niveauer,
- som vil bidrage til en klima-robust udvikling til gavn for fattige og klimasårbare befolkninger.

10.3. INDSATSER OG AKTIVITETER DER KAN STØTTES

Indsatser til klimatilpasning skal:

- opbygge viden, teknisk kapacitet og løsninger til klimatilpasning
- og/eller udøve fortalervirksomhed med henblik på klimatilpasning

Indsatser over 500.000 kr. skal indeholde fortalervirksomhed.

Herunder er nogle eksempler på, hvordan I kan arbejde med indsatser under Støtte til Klimatilpasning. Se flere eksempler sidst i retningslinjerne. Bemærk, at dette ikke er en udtømmende liste over eksempler, og at mange indsatser vil indeholde elementer af kapacitetsopbygning/forståelse, tekniske klimatilpasningsmuligheder *samt* fortalervirksomhed.

I en indsats kan der indgå:

- konkrete vurderinger af klimasårbarhed (climate vulnerability assessment) i et område.
- teknisk træning, formidling og støtte til implementering af lokale løsninger til klimatilpasning i forskellige sektorer. Relevante sektorer kan f.eks. være landbrug, sundhed, vand, sanitet og hygiejne (WASH) eller katastroforebyggelse.

- aktiviteter der omfatter mindre investeringer i infrastruktur og teknologi.
- til at sikre opbakning til og finansiering af lokalt ledede klimatilpasningsløsninger og succesfuld implementering af disse.
- til at sikre målgruppeinddragelse i beslutningsprocesser i forbindelse med udvikling eller operationalisering af lovgivningsmæssige rammer og politikker knyttet til klimatilpasning.
- til mobilisering, seminarer, kampagner, og indsamling af beviser og data for at demonstrere 'best practice' og bæredygtige klimatilpasningsløsninger.
- til træning i udformning og implementering af fortalervirksomhedsinitiativer med fokus på klimatilpasning.
- til udvikling og/eller implementering af partcipatoriske klimatilpasningsplaner eller integration af klimatilpasning i udviklingsplaner inden for forskellige sektorer, ofte rettet mod lokale myndigheder og relevante tekniske myndigheder.
- til lobbyvirksomhed for subsidierede agro-økologiske input som led i en klimatilpasningsstrategi.
- til involvering i internationale og nationale planlægnings- og politiske processer rette mod klimatilpasning.
- til omlægning af nationale undervisningsplaner, så de integrerer klimatilpasning.
- til at facilitere bedre adgang til rent vand med et tydeligt fokus på at opbygge fortalervirksomhedskapacitet rettet mod lokale myndigheder for at promovere en fælles forvaltning af vandområder og støtte til skabe en mindre infrastruktur til at indvinde vand.

Bemærk at mindre investeringer i infrastruktur og teknologi er en strategisk ydelse, og derfor kun kan være et middel til at nå det overordnede klimatilpasningsmål. Investeringer kan altså ikke være aktiviteter, der står alene, og indsatser med investeringer skal også omfatte kapacitetsopbygning, fortalervirksomhed (krav for indsatser over 500.000 kr.) og andre aktiviteter, der samlet understøtter bæredygtigheden af indsatsen. Hvis der f.eks. finansieres vandboringer, bør det fremgå, hvem/hvordan disse mindre investeringer sikres på sigt, og hvordan vandboringen bruges strategisk i indsatsen.

10.4. MONITORERING, EVALUERING OG LÆRING (MEL)

Ansøgningen skal indeholde en beskrivelse af en monitorings-, evaluerings- og læringsramme (MEL) som en del af indsatsen. Som en del af MEL-rammen skal det beskrives, hvordan I opsamler data og information, som danner baggrund for at vurdere fremskridt indsamling af læring, løbende og efter indsatsens afslutning. Der bliver lagt vægt på, at der som en del af indsatsen monitoreres på, hvordan indsatsen bidrager til at reducere konsekvenser og/eller forventede konsekvenser af klimaforandringer for indsatsens målgruppe inden for et givent område. I jeres ansøgning skal I derfor opsætte indikatorer og redegøre for, hvordan I vil måle og dokumentere, hvordan målgrupperne bliver (eller er i proces med at blive) mere klimarobuste som følge af indsatsens aktiviteter.

Det vil i vurderingen blive anerkendt, at klimatilpasning kan være udfordrende at monitorere og opsætte indikatorer på. Det kan være kompliceret at måle forandringer af klimatilpasningsindsatser op mod almindelige 'før projektstart data', da det kan være svært at forudsige, hvor hurtigt de forventede klimaforandringer indtræffer og med hvilken intensitet.

Ansøgninger om Støtte til Klimatilpasning kan derfor også indeholde, at I opbygger kapacitet i partnerskabet til at udvikle og afprøve en monitorering, der kortlægger ændringerne i klimatilpasning, klimasårbarhed og klimarobusthed.

➤ Til inspiration kan du læse om MEL og klimatilpasning i **GLZ's Adaptation Community**.

10.5. EN FLEKSIBEL STØTTEFORM

I forhold til Civilsamfundspuljens andre støtteformer, kan en større del af budgettet i Støtte til Klimatilpasning bruges på:

- finansiering af mindre investeringer i balance med øvrige aktiviteter
- opbygning af teknisk kapacitet hos civilsamfundsorganisationer eller målgruppe
- levering af strategiske ydelser

- opbygning af kapacitet til monitorering, evaluering, læring. Herunder opsamling og formidling af 'best practice' relateret til klimatilpasning.

Fleksibiliteten forudsætter, at budgetlinjerne er proportionelle med indsatsens overordnede mål og fuldt begrundede.

10.6. VURDERINGSKRITERIER

Da Støtte til Klimatilpasning er en støtteform under Civilsamfundspuljen og bygger på de samme grundlæggende principper og værdier, er vurderingen af ansøgningerne altid proportional med det ansøgte beløb, ansøgerorganisationernes erfaringer, konteksten og formålet. Ligeledes er vurderingskriterierne for Støtte til Klimatilpasning og Civilsamfundspuljen ens med nogle forskelle som beskrevet i boksen "Rio-markøren for klimatilpasning".

CISUs Bevillingsudvalg vurderer ansøgningen ud fra fem vurderingskriterier:

1. Formål, relevans og kontekstanalyse

- 1.1 Indsatsens formål er i overensstemmelse med Civilsamfundspuljens formål og principper og det særlige formål med Støtte til Klimatilpasning: at fattige og sårbare grupper i udviklingslande bliver mere robuste overfor konsekvenserne af klimaforandringer.
- 1.2 Indsatsen er relevant i forhold til den kontekst, den finder sted i, og tager udgangspunkt i de lokale behov. Kontekstanalysen omfatter en beskrivelse af risici, udfordringer, sårbarheder og klimaforandringernes indvirkning på lokalsamfundet.

2. Partnere

- 2.1 De deltagerne partnere og involverede aktører har relevant erfaring, kapacitet og ressourcer til at gennemføre indsatsen.
- 2.2 Partnernes kapacitet til at gennemføre aktiviteter rettet mod klimatilpasning styrkes gennem indsatsen.

RIO-MARKØREN FOR KLIMATILPASNING

Støtte til Klimatilpasning er en del af Danmarks samlede støtte til klimatilpasning, der rapporteres til UNFCCC, OECD og EU. CISU administrerer støtteformen i overensstemmelse med OECD-DAC *Rio Markers for Climate Change Adaptation*.

Indsætter under Støtte til Klimatilpasning indgår derfor som en del af Rio Marker-systemet, der er den internationale aftalte ramme for rapportering om klimatilpasning. Hver indsats får en score baseret på "Rio-markøren for klimatilpasning" i forhold til dens fokus på klimatilpasning.

For at opnå finansiering under Støtte til Klimatilpasning skal jeres indsats have klimatilpasning som hovedformål.

Indsætter er derfor kun støtteberettiget:

- Hvis hovedformålet med indsatsen er klimatilpasning – hvilket skal fremgå af indsatsens udformning eller motivation
- Hvis alle resultater, output og aktiviteter er direkte eller indirekte knyttet til klimatilpasning (og således bidrager til at nå målet for klimatilpasning).

Omvendt kan indsætter ikke få støtte, hvis hovedformålet ikke er klimatilpasning, også selv om indsatsen har integreret klimatilpasning delvist i sit design.

Følgende elementer fra Rio Markør-systemet er integreret i vurderingskriterierne for Støtte til Klimatilpasning:

1. Ansøgningen skal i en kontekstanalyse beskrive risici, udfordringer, sårbarheder og klimaforandringernes indvirkning på fattige mennesker liv. Det kan for eksempel ske ved brug af materiale fra eksisterende analyser, vurderinger eller rapporter.

Integreret i vurderingskriterierne 1.1 og 1.2.

2. Ansøgningen skal demonstrere en klar sammenhæng mellem indsatsens aktiviteter og de identificerede risici, udfordringer, sårbarheder og klimaforandringernes indvirkning på fattige mennesker liv. Ansøgningen skal udtrykkeligt beskrive, hvordan indsatsen vil reducere risici, udfordringer, sårbarhed, og indvirkning på målgruppens liv. Af strategien for indsatsen skal det tydeligt fremgå, hvordan indsatsens mål, forventede resultater, aktiviteter og indikatorer direkte eller indirekte bidrager til klimatilpasning og de fattige og klimasårbare gruppers klima-robusthed.

Integreret i vurderingskriterierne 1.2, 3.1, 3.3, 4.1 og 4.2

- Se **OECD-DAC Rio Marker for Climate Handbook** s. 4, 5, 6, og for aktiviteter, der kvalificerer til scoren 2 på s. 11-33.
- Se CISUs eget **Climate Integration Tool** for inspiration til klimatilpasningsaktiviteter, der kan inkluderes i din indsats.

3. Målgruppe

- 3.1 Antallet og sammensætningen af målgruppen (som minimum, en kønsfordeling) er relevant, og det er tydeligt, hvordan målgruppen tager del i og drager fordel af indsatsen.
- 3.2 Målgruppen er sårbar overfor klimaforandringer, og de forventes at blive mere robuste over for klimaforandringer som følge af indsatsen enten i projektperioden eller over tid ud over projektperioden.
- 3.3 Målgruppen inddrages i planlægning og løbende tilpasning af indsatsen.

4. Beskrivelse af indsatsen

- 4.1 Indsatsens strategi viser en tydelig sammenhæng mellem indsatsens mål, forventede resultater, aktiviteter

og indikatorer på mål-niveau (outcome-indikatorer).

- 4.2 Strategien skal udtrykkeligt beskrive, hvordan indsatsen vil reducere risici/udfordringer, sårbarhed, og klimaforandringernes indvirkning på målgruppens liv.
- 4.3 Tilgangen til monitorering, evaluering og læring (MEL) viser tydeligt, hvordan der opsamles data og information, som baggrund for at vurdere den forandring, som klimatilpasningsindsatsen forventes at skabe. Både under implementeringen og ved afslutningen af indsatsen.
- 4.4 Indsatsen er drevet af en efterspørgsel (fra målgruppe og partner) og fremmer lokalt ledede løsninger med klimatilpasning. For ansøgninger over 500.000 kr. skal indsatsen i relevant grad tage afsæt i lokale eller nationale planer og politikker.

- 4.5 Partnere og andre aktørers ansvarsområder og faglige bidrag er klare og relevante.
- 4.6 Indsatsen bidrager til at skabe varige og bæredygtige forbedringer for målgruppen.
- 4.7 Indsatsens strategi tager højde for de forhold og risici, som kan hindre eller forsinke opfyldelsen af indsatsens mål.

5. Omkostningsniveau

- 5.1 Der er overensstemmelse mellem ansøgning og budget. Indsatsens omkostningsniveau og det samlede budget er velbegrundet og står mål med indsatsens aktiviteter og forventede resultater.

10.7. PRIORITERING AF ANSØGNINGER

Ansøgninger scores og rangeres, så CISU kan prioritere imellem ansøgningerne, hvis der ikke er midler til at imødekomme alle støtteværdige ansøgninger.

Indsatser på op til 1 mio. kr. friholdes dog fra prioritering, så alle støtteværdige ansøgninger under 1 mio. kr. får bevilling.

Hvis der ikke er midler nok til at give samtlige støtteværdige projekter bevilling, bevilliges de ansøgninger med højst score. Hvis flere indsatser deler den "nederste score" og ikke alle kan få bevilling, får ansøgningerne med de mindste budgetter bevillingen. Læs nærmere om scoring under Udviklingsindsatser.

Danske organisationer kan samlet set ansøge Støtte til Klimatilpasning om op til 5 mio. kr. om året. Det vil sige, at det samlede beløb en dansk organisation søger om året, uanset antallet af ansøgninger, maksimalt må være 5 mio. kr.

Støtte til Klimatilpasning medregnes ikke i Civilsamfundspuljens bevillingsloft på 6 mio. kr. om året. Finansiering fra Støtte til Klimatilpasning kan ikke indgå i beregningen af basisfinansiering for CISU-programorganisationer.

10.8. ANSØGNINGSRUNDER

Der er planlagt én ansøgningsrunde for Støtte til Klimatilpasning i 2024. Hvis det samlede beløb til rådighed i en ansøgningsrunde ikke bruges fuldt ud, kan der komme der en ny ansøgningsrunde senere på året.

➤ Ansøgningsfristen er den 7. februar 2024 kl. 12.00

Ansøgninger vil blive vurderet af CISUs bevillingsudvalg, og ansøgere vil få svar senest d. 10. april 2024.

10.9. TIDSRAMME

Støtte ydes for en indsatsperiode på højst 3 år. Bevillingshavere har 3 måneder efter slutdatoen til at indsende afsluttende rapport og 4 måneder til at indsende afsluttende regnskab.

10.10. EKSEMPLER PÅ INDSATSER

EKSEMPLERNE HER ER TÆNKT SOM INSPIRATION.

EKSEMPEL 1:

Klimasmart landbrug som en modstandsdygtighedsstrategi for fremtidens landbrug i Mozambique

- **Bevillingsstørrelse:** 3 mio. kr.
- **Indsatsens mål:** Udbredelse af viden omkring og praksis af klimatilpassede landbrugsformer blandt småbønder i Mozambique
- **Indikatorer:**
 - Antal småbønder der har opnået øget viden vedr. klimatilpassede landbrugsformer
 - Antal småbønder der praktiserer klimatilpassede landbrugsformer
 - Antal forskellige afgrøder dyrket med henblik på øget robusthed
- **Periode:** 2½ år

Den mozambikanske partner er en stærk landbrugsforening med mange medlemmer, der samarbejder med en dansk CSO med teknisk landbrugsekspertise.

Mozambique har store geografiske forskelle, og bønderne fra bjergområderne er målgruppen for denne indsats, da de er særligt berørt af klimaforandringer. Kapacitetsopbygning i klimasmart landbrug handler om modstandsdygtige afgrøder, afgrødediversificering, agro-skovbrug foruden jord- og vandbevaringsteknikker, der kan forbedre deres høst, fødevarer sikkerhed og levebrød.

Udover kapacitetsopbygningen af et stort antal bønder vil partnerne organisere andre landbrugsorganisationer om en fælles grøn dagsorden og dermed styrke et ensartet fokus på klimatilpasning.

I det samarbejde vil de udvikle en fælles politik for landbrugets udvikling på landsplan. Et centralt element vil være at sikre politisk opbakning til en revision og forbedring af frøpolitikken i landet.

EKSEMPEL 2:

Forståelse af klimaændringens konsekvenser

- **Bevillingsstørrelse:** 350.000 kr.
- **Indsatsens mål:** Kapacitet til at adressere lokale effekter af klimaforandringer hos Sierra Leones civilsamlingsorganisationer
- **Indikatorer:**
 - Målgruppen har øget forståelse af klimaændringer og disses påvirkning af lokalsamfundene
 - Procentvis stigning i antallet af CSO'er og CSO-repræsentanter med viden omkring klimaændringer og klimatilpasningsmuligheder
- **Periode:** 1 år

Civilsamfundet i Sierra Leone har henvendt sig til deres danske partner for at samarbejde om at blive klogere på konsekvenserne af klimaforandringer, konkret i forhold et fælles vandskel med nabolandene. Middeltemperaturerne er steget de seneste 100 år, mens nedbøren er faldet, baseret på data fra Verdensbankens vidensportal om klimaforandringer.

En koalition af civilsamlingsorganisationer er gået sammen for at forstå nogle af disse større tendenser for at få en mere oplyst samtale med deres lokalsamfund og målgrupper, og derudfra forberede en fortalerkampagne for at få centralregeringen til at forberede mere målrettede og skalerbare klimatilpasningsplaner.

Indsatsen søger at facilitere lokalt udviklede klimatilpasningsplaner for to distrikter som en del af deres kapacitetsopbygning og fremtidige fortalervirksomhed.

Indsatsen vil finansiere et intensiveret træningsprogram for 30 CSO-ansatte og frivillige, hvor både nationale og internationale uddannelsesinstitutioner bidrager til et kursusprogram, der øger kapaciteten og vidensniveauet for fire sierraleonske CSO'er.

EKSEMPEL 3:

Kystrsamfundets modstandsdygtighed i Bangladesh

- **Bevillingsstørrelse:** 3,2 mio. kr.
- **Indsatsens mål:** Forbedring af lokale løsninger til at modstå effekterne af klimaforandringer
- **Indikatorer:**
 - Antal indbyggere og lokale ledere trænet og med øget viden omkring klimaændringer og disses påvirkning af lokalsamfundene og naturressourcer
 - Antal indbyggere involveret i kortlægning af risici, planlægning og beslutningsprocesser i relation til klimaændringer
 - Andel af kystsamfunds klimatilpasningsprioriteter der er integreret i lokale udviklingsplaner
 - Procentdel af lokale udviklingsbudgetter allokert til kystsamfunds klimatilpasningsprioriteter
- **Periode:** 3 år

Fem kystsamfund i Bangladesh har henvendt sig til en lokal CSO, der arbejder med udvikling af landdistrikter, katastroforebyggelse og sundhedsspørgsmål.

De fem kystsamfund bliver i stigende grad påvirket af cykloner, oversvømmelse af havvand i landbrugsområder og et generelt fald i mangroveområder, hvilket påvirker fiskeriet.

Sammen med en dansk CSO konsulterer partneren lokalrådene om projektet og får på den baggrund klimastøtte til en 2-årig indsats, der skal ende ud i vurderinger af kystsamfundenes klimasårbarhed og kapacitet (CVCA).

Som en tilgang til fortalervirksomhed laver de CVCA'erne sammen med lokale myndigheders tekniske afdelinger.

Der afsættes foreløbigt penge til lokaliserede klimatilpasninger, foruden aktiviteter der fokuserer på uddannelse, show-cases og formidling af god praksis i afgrødediversificering (for at bekæmpe saltholdighed), mangroveplantager og forvaltning, der involverer fiskerikooperativer.

Indsatsen rummer også et pilotprojekt, der omfatter:

- udvikling af simple systemer til tidlig varsling (Early Warning)
- etablering af et evakueringscenter i et udsat lokalsamfund
- førstehjælpkasser og grundlæggende førstehjælps-træning

Endelig omfatter indsatsen velfunderede monitorerings-, evaluerings- og læringsrammer (MEL) til at monitorere klimatilpasningen, konkret ved hjælp af procesindikatorer og kvalitative perceptionsanalyser.

EKSEMPEL 4:

Vandbevarelse og sygdomsforebyggelse i nepalesiske bjerglandsbyer

- **Bevillingsstørrelse:** 600.000 kr.
 - **Indsatsens mål:** Lokale CBO'er samarbejder med myndighedsrepræsentanter om adgang til rent vand
 - **Indikatorer:**
 - Kapacitetsopbyggende aktiviteter mhp. lokal vandressourceforvaltning
 - Niveau af folkelig deltagelse i 3 bjerglandsbyer relateret til lokal vandresourceforvaltning og beslutningsprocesser
 - Andel af folkelig deltagelse i landsbybaserede klimatilpasningsinitiativer
 - Antal hushold med adgang til pålidelige vandressourcer
 - **Periode:** 1 år
- udvikling af simple, lokale vedligeholdelsesplaner, der tager afsæt i de allerede eksisterende planer for landsbyen
 - landsbydækkende hygiejnefremmøvelser, der involverer lokale myndigheds sundhedsarbejdere, skoler, menighedsudvalgsrepræsentanter og CBO-medlemmer.

Tre små bjerglandsbyer i det vestlige Nepal er i stigende grad truet af langvarig tørke og uregelmæssig nedbør, selv under de typisk pålidelige monsunsæsoner. Det sidste årti har landsbyerne oplevet udtørring af vigtige vandkilder, så både tilgængeligheden og kvaliteten af drikkevand er faldet. Hyppigere tilfælde af diarré kan være relateret til faldende hygiejnestandarder og brug af stillestående overfladevand.

Sammen med en nepalesisk NGO og deres danske partner CSO har de lokale CBO'er nu udviklet en indsats, der søger at rehabilitere og beskytte landsbyens centrale vandkilder ved at etablere lokalt beskyttede afvandingsområder.

Den 1-årige indsats omfatter investeringer i nøgleelementer som:

- etablering af små vandopsamlingsindtag
- plantning af hjemmehørende træarter til erosionskontrol

11. NABOSKABSPULJEN

➤ OP TIL 4,5 MIO KR.

Ansøgninger til Naboskabspuljen skal være i overensstemmelse med Civilsamfundspuljens generelle retningslinjer afsnit 1-6.

11.1. INTRODUKTION

Naboskabspuljen støtter civilsamfundsindsatser i de seks østlige naboskabslande: Ukraine, Moldova, Belarus, Georgien, Armenien og Aserbajdsjan. Naboskabslandene oplever pres på demokratiet, og overordnet er der et behov for at styrke civilsamfundet, demokratiske institutioner og medborgerskab i naboskabsregionen. Ydermere er der et akut og langsigtet behov for at understøtte demokratiske udviklingsindsatser i Ukraine.

11.2. BAGGRUND FOR PULJEN

Naboskabspuljen har til hensigt at bidrage til demokratisk udvikling og civilsamfundets kapacitet til at arbejde for et stærkt og mangfoldigt civilsamfund i naboskabsregionen. Puljen støtter indsatser, der sikrer bedre beskyttelse af både sociale og økonomiske samt civile og politiske rettigheder, samt mobilisering af medborgere baseret på en rettighedsbaseret tilgang til at indgå i demokratisk dialog med lokale og centrale myndigheder. Desuden kan der bidrages til at fremme medborgeres kritiske mediekendskab til at modstå desinformation og påvirkningskampagner. Og endeligt har Naboskabspuljen et særligt fokus på demokratisk udvikling af Ukraine i form af at sikre dialog og civilsamfundsinddragelse i forhold til den langsigtede opbygning af demokrati og anti-korruptionsmekanismer.

11.3. KONTEKST FOR PULJEN

Der er store forskelle mellem de seks naboskabslande, og landene har hver især deres egne udfordringer. Men samtidig er der flere kontekstuelle og historiske fællestræk. Da de seks østlige naboskabslande for godt 30 år siden genvandt deres selvstændighed, og skulle (gen)etablere sig,

skulle de erhverve sig de formelle kompetencer og institutioner, der kendetegner moderne, uafhængige stater, hvilket ikke har været uden udfordringer.

Deres territoriale suverænitet og stabilitet har været truet af Rusland, og overgangen til markedsøkonomi har i vid udstrækning været præget af vilkårlig lovgivning og hastig privatisering af de statsejede virksomheder og fælles værdier, hvilket har skabt grobund for øget ulighed, korruption og magtkoncentration hos oligarker. De uligheder og oligarksystemer, der er udviklet i flertallet af landene, udgør fortsat en stor udfordring, og vanskeliggør udviklingen af demokratiske institutioner.

Uligheder og oligarksystemer har påvirket den demokratiske udvikling forskelligt fra land til land. Hvor udviklingen i Moldova overvejende er positiv, er demokratiet til gengæld under pres i de resterende fem lande. Krigen mod Rusland har sat forfatning og valghandling ud af kraft i Ukraine, og tilliden til de politiske institutioner i Armenien er faldende. Der er demokratisk stilstand i Belarus og Aserbajdsjan, der samtidigt også er blandt de mest udemokratiske lande i verden ifølge V-Dem (2023). Det giver et meget forskelligt udgangspunkt for at arbejde med demokratisk udvikling.

Krigen i Ukraine har hidtil (juli 2024) haft sit tyngdepunkt i den østlige del af Ukraine, men det er reelt hele Ukraine, som er ramt og påvirket af krigen og under beskydning af missiler og droner fra Rusland. Situationen kan med meget kort varsel eskalere og sætte flere områder af Ukraine under yderligere militært pres. Håbet er selvfølgelig, at konflikten nedskaleres, og der findes en fredelig løsning. Men som situation er nu, er den østlige del af Ukraine nær fronten særligt skrøbelig, hvor den vestlige del af Ukrai-

ne også er skrøbelig, men anses for relativt mere sikker, hvorfor flere internt fordrevne også søger hen imod dette område.

11.3.1. Muligheder og udfordringer for civilsamfundet

Civilsamfundet er en grundpille i et demokratisk samfund, og kan bidrage til at skabe forandring, tænke nyt og udvikle fællesskaber. Et stærkt og velfungerende civilsamfund når i kraft af deres lokale forankring langt ud i samfundet, og er afgørende for udviklingen af et aktivt borgerdrevet demokrati – og til at påse og tilskynde til at myndigheder og virksomheder overholder og fremmer respekt for menneskerettigheder og indfrielse af FN's verdensmål. Et aktivt civilsamfund kan ydermere medvirke til at stabilisere regionen og gøre den modstandsdygtig over for antidemokratiske påvirkninger.

Civilsamfundets muligheder for at gøre en positiv forskel afhænger i høj grad af konteksten. I kølvandet på nabo-skabslandenes selvstændighed, er der sket en stigende civilsamfundsorganisering, hvilket har bidraget væsentligt i forhold til demokratisk udvikling, at fremme sårbare og udsatte gruppers rettigheder og at holde myndigheder til ansvar. I den aktuelle situation i Ukraine har civilsamfundet spillet en vigtig rolle i den akutte humanitære situation og i forhold til psykosocial støtte til internt fordrevne.

Mangelfuld eller restriktiv lovgivning og manglende statslig anerkendelse af civilsamfundsorganisationer er en udfordring i særligt Belarus og Aserbajdsjan, ligesom råderummet for civilsamfundets ageren begrænses fra statslig side, hvorfor mange civilsamfundsaktører må arbejde i eksil. Civilsamfundets råderum er således forskelligt i de seks naboskabslande; fra lukket i Belarus og Aserbajdsjan, til begrænset i Ukraine pga. krigen mod Rusland, og indskrænket i Moldova, Armenien og Georgien (CIVICUS Monitor, 2023). Derfor er udfordringerne for civilsamfundet også forskelligartede fra land til land.

Den skrøbelige og volatile situation i flere af naboskabslandene udfordrer mulighederne for formel civilsamfundsorganisering, og i mange situationer er det derfor

sociale bevægelser og uformelle organiseringer, som er drivkræfterne i arbejdet med de mest sårbare og udsatte grupper. Naboskabspuljen vil kunne støtte både formelle og mere uformelle eller løst organiserede aktører i civilsamfundet.

I flere af naboskabslandene nyder civilsamfundsorganisationer høj grad af tillid i civilbefolkningen, og udfylder flere steder en vigtig rolle i forhold til at tale og repræsentere de mest sårbare og udsatte grupper. I Naboskabspuljen er der forståelse for, hvordan kontekst og nationale udfordringer indvirker på mulighederne for organisering omkring civilsamfundsindsatser, men samtidig også en erkendelse af, at civilsamfundsaktørers egen demokratiske praksis skaber større tyngde og legitimitet i deres repræsentation og arbejde med sårbare og udsatte grupper. Det er derfor vigtigt, at der i indsætterne også er blik for udvikling af partnerens egen demokratiske praksis og folkelig deltagelse, så indsætterne har størst mulig tyngde og legitimitet i forhold til målgrupperne.

Mange civilsamfundsorganisationer er udfordrede i forhold til stabil og uafhængig finansiering og bæredygtighed. Ukraine oplever øget internationalt fokus og en stor stigning i den finansielle støtte fra donorer til civilsamfundsindsatser. Dette øger behovet for overblik, koordinering og synergi mellem civilsamfundsindsatser – også for at mindske risikoen for korruption og parallelle indsætser med samme målgruppe og/eller tematik. De store sociale behov og tilgængelige finansielle midler gør også, at der etableres mange nye civilsamfundsorganisationer. Dette stiller øgede krav i partnerskaber til kvalitetssikring, overblik, transparens og sikring af do-no-harm.

11.3.2. Resiliens og demokratisk udvikling i Ukraine

Civilsamfundet spiller en helt central rolle i den demokratiske udvikling af Ukraine med et stærkt fokus på at etablere og styrke demokratiske ansvarlighedsstrukturer. Den demokratiske udvikling af Ukraine kalder på samarbejde mellem myndigheder, virksomheder og et aktivt civilsamfund for at sikre borgerinddragelse på nationalt såvel som lokalt niveau til at indtage rollen som vagthund. Naboskabspuljen kan på denne måde støtte op om, at den demokratiske udvikling sker på en ansvarlig og bæredygtig måde.

Det er svært og risikofyldt at arbejde i et land i krig. At arbejde i nexus og overgangen mellem humanitært arbejde og langsigtet udvikling kan være uforudsigeligt, og stiller store krav til fleksibilitet og hurtigt at kunne omstille indsatsen. Den aktuelle krig gør, at stress- og sikkerhedsniveau varierer fra område til område, og kan ændre sig med meget kort varsel.

Naboskabspuljen støtter indsatsen, som både kan styrke de enkelte borgers resiliens samt civilsamfundsorganisationers kapacitet til at yde støtte til særligt sårbare grupper. Naboskabspuljen støtter også indsatsen, som styrker demokratisk udvikling, borgerinddragelse og skaber rammer og rum for dialog mellem rettighedshavere og myndigheder, og at civilsamfundsorganisationer samtidig også kan agere kritisk vagthund overfor myndigheder.

11.4. STØTTEMULIGHEDER

Civilsamfundspuljens generelle retningslinjer er også gældende for Naboskabspuljen. Indsatsen under Naboskabspuljen skal adressere konkrete udfordringer i konteksten gennem partnerskaber mellem danske organisationer og civilsamfundsaktører fra naboskabslandene. Det er en forudsætning for støtte, at alle indsatsen er baseret på lokale behov, og rettighedshavere og ansvarshavere så vidt muligt tænkes ind og involveres i indsatsen.

Den særligt skrøbelige og volatile situation i flere af naboskabslandene skaber særlige udfordringer i forhold til partnerens sikkerhed og organisering, og stiller derved også særlige krav til overblik, ordentlighed og transparens, som partnerskaber og indsatsen også skal tage højde for. Udover at støtte indsatsen i hvert af de seks lande kan Naboskabspuljen også støtte indsatsen med et regionalt perspektiv med indsatsen i flere af de seks naboskabslande.

VÆRD AT VIDE

Civilsamfundsaktører i eksil: I de tilfælde det ikke er muligt at arbejde i og med civilsamfundet indenfor landegrænserne, f.eks. pga. autoritære regimer, kan Naboskabspuljen støtte arbejdet med civilsamfundsaktører i eksil.

11.4.1. Støtteformer, beløb og vurderingskriterier

Naboskabspuljen kan søges som **Små Indsatsen** op til 200.000 kr., **Medborgerindsatsen** op til 500.000 kr. og **Udviklingsindsatsen** op til 4,5 mio. kr. Støtteformerne er beskrevet i retningslinjerne for Civilsamfundspuljen **kapitel 4, 5 og 6**.

I tillæg til de tre støtteformer rummer Naboskabspuljen også støtteformen **Resiliens og Demokratisk Udvikling Ukraine**, der kan støtte indsatsen op til 4,5 mio. kr. Støtteformen beskrives i **afsnit 4.2**.

Ansøgninger vil blive vurderet efter vurderingskriterierne for de pågældende støtteformer, samt om indsatsens formål er i overensstemmelse med det overordnede formål for Civilsamfundspuljen, som er beskrevet i retningslinjerne for Civilsamfundspuljen **kapitel 1.1**. Ansøgninger om indsatsen i de seks naboskabslande indsendes på ansøgningsskemaer for Naboskabspuljen til hhv. Små Indsatsen, Medborgerindsatsen, Udviklingsindsatsen og Resiliens og Demokratisk Udvikling Ukraine.

11.4.2. Støtteformen Resiliens og Demokratisk Udvikling Ukraine

Krigen i Ukraine har skabt et særligt behov for støtte til resiliens og demokratisk udvikling. Med sin brede forankring og forskellighed i kompetencer og fokusområder er civilsamfundet godt positioneret til at yde støtte og omsorg for særligt udsatte grupper, og samtidig deltage i den langsigtede demokratiske udvikling af Ukraine og agere demokratisk vagthund på både lokalt og nationalt niveau.

Naboskabspuljen bidrager til den demokratiske udvikling ved at fremme mangfoldig deltagelse, transparens, demokratisk kontrol og ansvarlighed i anvendelsen af midler og gennemførelse af planer for langsigtet udvikling. Det kan f.eks. ske gennem indsatsen, som etablerer ansvarlighedsstrukturer eller styrker borgernes mulighed for at følge med i statslige, private og andre aktørers arbejde, eller indsatsen som styrker rammerne for civilsamfundet i fremtidens Ukraine. Indsatsen kan også adressere akutte sociale behov ved at understøtte resiliens hos særligt udsatte grupper eller etableringen af kritiske demokra-

tiske funktioner og institutioner, der kan stabilisere situationen på lokalt og nationalt niveau og dermed bidrage til et mere ansvarligt og bæredygtigt samfund.

11.4.3. Definitioner og afklaring for målgruppers resiliens og demokratisk udvikling

Demokratisk udvikling: Naboskabspuljen støtter udviklingen af kritiske samfundsmæssige funktioner og indsatser, der kan stabilisere situationen på lokalt og nationalt niveau. Støtten målrettes styrkelse af civilsamfundets rolle og bidrag til en mere demokratisk udvikling med fokus på ansvarlighed, transparens og folkelig deltagelse.

Resiliens: I den meget skrøbelige kontekst Ukraine aktuelt befinder sig i, er det særligt sårbare grupper som f.eks. internt fordrevne, børn, kvinder og mennesker med handicap, som er særligt udsatte i krigen. Det er vigtigt at sikre deres støtte og beskyttelse af grundlæggende rettigheder. Det kan bl.a. omfatte beskyttelse af børn og kvinder gennem organisering og rådgivning. Det kan også omfatte, at sikre veteraner og mennesker med handicaps adgang til støtte, vejledning og ydelser.

Skrøbelighed: Jo højere grad af skrøbelighed i den kontekst indsatsen implementeres, desto større fleksibilitet er der for at inkludere strategiske ydelser, hvis de har et strategisk sigte, som bidrager til den demokratiske udvikling.

Ydermere kan der allokeres flere midler til sikkerhed og beskyttelse af partner og målgruppe ifm. implementering af indsatser. For indsatser som implementeres i en kontekst præget af meget høj skrøbelighed, kan det være svært eller umuligt at arbejde med fortalervirksomhed, og det vil her være tilstrækkeligt at indsatsen arbejder med potentialet for fremtidig fortalervirksomhed. Læs mere om skrøbelighed i [retningslinjerne kapitel 1.3.5](#).

Lokale behov: Alle indsatser skal være styret af lokale behov og være lokalt forankret hos den ukrainske partner. Når danske og lokale aktører aktiveres, sætter de redskaber og viden i spil, som bidrager til at styrke og udvikle Ukraine.

Anden finansiering: Naboskabspuljen kan bruges som delfinansiering i indsatser som får midler fra virksomheder eller andre fonde. Læs yderligere i [Budgetvejledning afsnit 7 om egenfinansiering og andre finansielle bidrag](#).

Støtte til bygninger m.v.: Der kan ikke gives væsentlig støtte til infrastruktur og byggeri. Mindre investeringer i f.eks. udstyr, renovering af faciliteter eller indkøb af digitale løsninger kan godt støttes, hvis det er nødvendigt for at gennemføre indsatsen. Se i [retningslinjerne kapitel 1.3.4 "Udviklingstrekanten"](#) hvordan I sikrer sammen-

FOTO: KIM JENSEN, CISU – CIVILSAMFUND I UDVIKLING

VURDERINGSKRITERIER FOR RESILIENS OG DEMOKRATISK UDVIKLING UKRAINE

1. Formål, relevans og kontekstanalyse

- 1.1 Indsatsen formål er i overensstemmelse med Civilsamfundspuljens formål og principper.
- 1.2 Indsatsen er relevant i forhold til den kontekst, den finder sted i og tager udgangspunkt i de lokale behov.
 - Indsatser, som ligger i forlængelse af en tidligere indsats, bygger på resultater og erfaringer herfra, og indeholder nye mål, en ny eller justeret strategi eller en ny eller udvidet målgruppe.
- 1.3 Kontekstanalysen afdækker krigens indvirkning på indsatsen og det sikres, at indsatsen komplementerer og koordineres, hvis andre organisationer arbejder med samme målgruppe og/eller tematik.

2. Partnerskabet

- 2.1 De deltagende partnere har erfaring, kapacitet og ressourcer til at udføre indsatsen, og har planlagt den i fællesskab.
- 2.2 Indsatsen styrker partnerne og/eller relationen mellem dem, herunder deres egen demokratiske praksis ift. deres tyngde og legitimitet i deres repræsentation og arbejde med målgrupper.

3. Målgruppen

- 3.1 Antallet og sammensætningen af målgruppen er relevant, og det er tydeligt, hvordan målgruppen mobiliseres som led i indsatsen.
- 3.2 Målgruppen inddrages i planlægning og løbende tilpasning af indsatsen.

4. Beskrivelse af indsatsen

- 4.1 Indsatsens strategi viser en tydelig sammenhæng mellem indsatsens mål, forventede resultater, aktiviteter og indikatorer på målniveau (outcome-indikatorer). Det skal være tydeligt, hvilke resultater indsatsen forventer at opnå.
- 4.2 Der er balance mellem elementerne i udviklingstrekanten.
 - For indsatser som implementeres i en kontekst præget af høj skrøbelighed, er det tilstrækkeligt, at indsatsen arbejder med potentialet for fremtidig fortalervirksomhed.
 - For indsatser under 500.000 kr. er der ikke krav om fortalervirksomhed.
- 4.3 Tilgangen til monitorering og evaluering viser tydeligt, hvordan der undersøges og følges op på, om indsatsen når de forventede mål.
- 4.4 Partnere og andre aktørers ansvarsområder og faglige bidrag er klare og relevante.
- 4.5 Indsatsen bidrager til at skabe varige og bæredygtige forbedringer for målgruppen.
- 4.6 Risikoanalysen omfatter konkret vurdering af potentielle risici, og indsatsens strategi tager højde for de forhold og risici, som kan hindre eller forsinke opfyldelsen af indsatsens mål.

5. Omkostningsniveau

- 5.1 Indsatsens omkostningsniveau og det samlede budget er velbegrunderet og står mål med indsatsens aktiviteter og forventede resultater.

hæng mellem investeringer/strategiske ydelser, organisatorisk kapacitetsopbygning og fortalervirksomhed.

Fleksible midler: I støtteformen Resiliens og Demokratisk Udvikling Ukraine er der mulighed for at allokere op til 25% af aktivitetsbudget til fleksible midler, så længe at aktiviteterne er med til at understøtte projektets mål. Det betyder, at midlerne kan bruges til aktiviteter og idéer,

som opstår lokalt, mens implementeringen af indsatsen foregår. I skal ikke beskrive, hvad pengene skal bruges til i ansøgningen, men i ansøgning skal I beskrive processen for beslutningstagen med partner og målgruppe for anvendelsen af fleksible midler. I skal ikke søge om forhåndsgodkendelse hos CISU, når I bruger de fleksible aktivitetsmidler, men I skal beskrive, hvad de fleksible aktivitetsmidler er brugt til i den afsluttende rapport.

FOTO: KIM JENSEN, CISU – CIVILSAMFUND I UDVIKLING

11.4.4. Ansøgningsrunder

Naboskabspuljen har samme ansøgningsfrister som Civilsamfundspuljen. Dvs. Små Indsatser og Medborgerindsatser kan ansøges løbende, mens Udviklingsindsatser og Resiliens og Demokratisk Udvikling Ukraine skal ansøges til ansøgningsfristerne i marts og september.

11.5. BEHANDLING AF ANSØGNINGER

Indsatser på op til 1 mio. kr. friholdes fra prioritering, så alle støtteværdige ansøgninger under 1 mio. kr. får bevilling.

Ansøgninger over 1 mio. kr. scores og prioriteres, så CISU kan prioritere mellem ansøgninger, hvis ikke der er midler til at imødekomme alle støtteværdige ansøgninger.

Hvis der ikke er midler nok til at give samtlige støtteværdige projekter bevilling, bevilliges de ansøgninger med

højest score. Hvis flere ansøgninger deler den samme "nederste score" og ikke alle kan få bevilling, får ansøgningerne med det lavest ansøgte beløb bevillingen.

Bevillinger fra Naboskabspuljen medregnes i Civilsamfundspuljens bevillingsloft på 6 mio. kr. om året. Dog er bevillinger gennem den særlige støtteform Resiliens og demokratisk udvikling Ukraine undtaget herfra.

CISU programorganisationer kan søge Resiliens og Demokratisk Udvikling Ukraine. Dog indgår det bevilgede beløb ikke som beregningsgrundlag for fremtidige programbudgetter.

11.6. EKSEMPLER PÅ INDSATSER NABOSKABSPULJEN

EKSEMPEL 1: SMÅ INDSATSER

Bæredygtighed og verdensmål i Moldova

En dansk frivilligbaseret organisation har gennem flere år støttet en organisation i Moldova som arbejder med læring i grundskolen.

Den moldoviske partner samt elever på skolerne har længe ønsket et styrket fokus på bæredygtighed, og med den nye indsats kan det udfoldes gennem forskellige aktiviteter.

Gennem træning af lærerne på tre skoler skal der etableres skolehaver, som eleverne bliver ansvarlige for at passe. Det skal give elever og lærere et øget fokus på lokale, bæredygtige fødevarer og sund ernæring.

Samtidig skal der afholdes en række kunstneriske workshops, hvor eleverne behandler bæredygtighed og verdensmålene gennem bl.a. poesi, rap, kunst af skrald. Med et fokus på konkrete initiativer og deltagelse viser indsatsen handlemuligheder, ligesom det lokale forbindes med det globale.

- **Budget:** 150.000 kr. som dækker udgifter til etablering af skolehaver og afholdelse af ni workshops.
- **Varighed:** 12 måneder.

EKSEMPEL 2: MEDBORGERINDSATS

Stærkere demokratiske bevægelser i og udenfor Belarus

En række belarusiske demokratiforkæmpere er tvunget til at arbejde fra eksil. En dansk demokratiorganisation støtter op om at styrke netværk mellem demokratiforkæmpere i og uden for Belarus. Et centralt element er kapacitetsopbygning for at skærpe deres strategiske og operationelle arbejde for demokrati samt styrke deres digitale sikkerhed.

Indsatsen vil både styrke båndene mellem eksilerede belarusiske aktivister og til andre bevægelser og meningsdannere, som arbejder for demokrati i autoritære stater.

- **Budget:** 425.000 kr. som dækker udgifter til netværksmøder og udvikling af budskaber og materialer på internettet.
- **Varighed:** 18 måneder.

EKSEMPEL 3: UDVIKLINGSINDSATS

Unge demokratiske engagement i Georgien

En dansk organisation der arbejder med unge, har i flere år haft fokus på arbejdet med unges samfundsdeltagelse i EU's nabolande mod øst og syd.

Mange unge i Georgien er optaget af landets optagelse i EU, og ønsker at skubbe yderligere på implementeringen af demokratiske reformer for at opfylde de formelle krav til optagelse.

Den georgiske partner er bredt forankret i arbejdet med unge i Georgien, men de ønsker at have yderligere redskaber og kapacitet til at nå bredere ud til de unge.

I indsatsen arbejdes der med etableringen af digitale løsninger og ungeplatforme, hvor de unge kan mødes og udveksle idéer og erfaringer med dette arbejde.

- **Budget:** 1.900.000 kr. som dækker udgifter til kapacitetsopbygning og erfaringsudveksling, etablering af netværk og kommunikationskampagne med udvikling af budskaber og materialer.
- **Varighed:** 24 måneder.

EKSEMPEL 4: RESILIENS OG DEMOKRATISK UDVIKLING UKRAINE

Styrkelse af resiliente lokalsamfund i Ukraine

Den ukrainske partner arbejder på at styrke lokalsamfundets evne til at modstå og komme sig efter krigen. Projektet omfatter en række initiativer, herunder uddannelse og psykosocial hjælp, der alle sigter mod at forbedre befolkningens modstandsdygtighed.

En vigtig del af projektet er opbygningen af lokale netværk, som kan tilbyde støtte og ressourcer i krisetider. Derudover fokuserer projektet på at fremme mental sundhed gennem rådgivning og støttegrupper, hvilket hjælper individer med at håndtere stress og traumer. Iværksætterier er også et komponent, da det bidrager til økonomisk stabilitet og selvforsyning i lokalsamfundene.

Projektet arbejder tæt sammen med lokale myndigheder og organisationer for at sikre, at indsatsen er bæredygtig og tilpasset de specifikke behov i de berørte områder.

- **Budget:** 2.850.000 kr. som dækker udgifter til kapacitetsopbygning, træning, sikkerhed, løn og drift.
- **Varighed:** 36 måneder.

FOTO: KIM JENSEN, CISU – CIVILSAMFUND I UDVIKLING

ANSØGNINGS- OG BEVILLINGS- PROCESSEN

12. ANSØGNINGS- OG BEVILLINGSPROCESSEN

12.1. SÅDAN FORDELES PENGENE

Civilsamfundspuljens samlede størrelse fastlægger Folketinget gennem Finansloven.

Midlerne i Civilsamfundspuljen fordeles på denne måde:

1. CISUs bestyrelse fordeles puljens samlede midler årligt mellem de forskellige støtteformer. I løbet af året monitorerer bestyrelse og sekretariat forbruget på støtteformerne og kan på den baggrund beslutte at omfordele midler mellem støtteformerne, udsætte behandling af ansøgninger eller overføre midler til det kommende år.
2. Der er fastsat en maksimumsgrænse for størrelsen pr. indsats for de enkelte støtteformer.
3. Der er fastsat en maksimumsgrænse for, hvor mange penge den enkelte organisation kan få bevilliget i et år (bevillingsloft, se afsnit 3.2).
4. Ansøgninger om Udviklingsindsatser over 1 mio. kr. prioriteres efter graden af opfyldelse af vurderingskriterierne, hvis der ikke er midler nok til alle støtteværdige ansøgninger (prioriteringen er nærmere beskrevet i afsnit 6.5).

12.2. HVORDAN SØGER MAN?

Ansøgningen sendes til CISU ved at udfylde online formular på **Vores CISU** (vores.cisu.dk), hvor I også skal uploade ansøgning, budget og underskrevet forside til ansøgningen.

Ansøgningsformater, budgetformater og vejledninger for alle støtteformer finder I på www.cisu.dk/skemaer.

Ansøgningsfrister kan I finde i afsnittene om de enkelte støtteformer.

STAMDATA OM DANSK OG PARTNERORGANISATION

Basisoplysninger om den danske hovedansøger og dens hovedpartner(e) er en del af ansøgningen. Før I indsender ansøgningen, er det vigtigt, at I tjekker, at stamdata om jer og jeres hovedpartner(e) er opdaterede i Vores CISU. Har I tidligere ansøgt gennem Vores CISU er stamdata gemt på siden, men hold øje med, at I har uploadet de seneste udgaver af vedtægter, årsberetning og årsregnskab, og at oplysningerne ikke har ændret sig siden forrige ansøgning.

PRINCIPPER FOR FORVALTNING OG BEVILLING

Grundlæggende principper for forvaltning og bevilling af midlerne i Civilsamfundspuljen er:

- **Kravsaftemthed.** Hver ansøgning vurderes individuelt, og bevillingsafgørelsen beror på et helhedsorienteret skøn, hvor vurderingen sættes i forhold til indsatsens mål, økonomiske omfang og kontekst, samt den ansøgende organisation og partners kapacitet og historik (track record) hos CISU og/eller Udenrigsministeriet. Jo større budget, desto større krav er der til de involverede organisationers kapacitet og indsatsens mål. Ligeledes stilles der større krav til organisationer med længere erfaring og flere bevillinger hos CISU og/eller Udenrigsministeriet end til organisationer, der har mindre erfaring og færre bevillinger.
- **Gennemsigtighed og åbenhed** i forvaltningen. Det vil blandt andet sige, at:
 - Alle vurderingskriterier og processer er synlige og tilgængelige for alle ansøgere.
 - Alle ansøgere får konkret begrundede godkendelser eller afslag.
 - Alle godkendte ansøgninger er offentligt tilgængelige (man kan ansøge om anonymitet, hvis det kan begrundes).
- **Ordentlighed** i forvaltningen med anvendelse af de højeste standarder inden for god forvaltningsskik (for eksempel sikring af habilitet, afgørelser på et informeret grundlag, forståelige skrivelser, overholdelse af deadlines, begrundede afgørelser; er uddybet i blandt andet CISUs juridiske principper, som fremgår af **CISUs Adfærdskodeks**).
- **Klar adskillelse** af rådgivningsprocessen/rådgivere og bevillingsprocessen/bevillingssystem. Det vil sige, at CISUs rådgivere og øvrige sekretariat ikke på nogen måde indgår i processen, fra ansøgningen er indsendt, til beslutning om bevilling er taget.
- Bedst mulig **sammenhæng** mellem bevillingsudvalgets vurdering og CISUs rådgivning. Derfor sammenholdes afgørelser og rådgivning halvårligt, og der nedskrives en fælles praksis for vurdering af ansøgninger.
- **Skøn sættes ikke under regel.** Det betyder, at der altid er rum for bevillingssystemet til at foretage et samlet skøn, hvorved forstås en helhedsorienteret vurdering af ansøgningerne i forhold til formålet med puljen.

CISU bruger blandt andet stamdata til at vurdere jeres kapacitet til at løfte den ansøgte indsats.

På www.cisu.dk/søgpuljer findes en guide til udfyldelse af stamdata.

ANSØGNING PÅ VIDEO

Særligt for Små Indsatser: Det er muligt at uploade sin ansøgning som video, så længe ansøger i videoen svarer på alle spørgsmål i ansøgningsformatet. Videoen skal være på dansk eller engelsk, må højst vare ti minutter, og kan for eksempel være optaget med en mobiltelefon.

Selvom ansøgningen er i videoformat, skal I stadig registrere ansøgningen på Vores CISU, uploade budgettet og opdatere stamdata om jeres organisation og hovedpartner.

12.3. SCREENING AF ANSØGNINGER

CISUs puljeforvaltere vurderer, om ansøgningen opfylder de formelle krav beskrevet i afsnit 2. Ansøgninger kan afvises administrativt, hvis de ikke opfylder de formelle krav.

CISUs puljeforvaltere sender alle indkomne ansøgninger til screening hos Udenrigsministeriet. Ansøgninger sendes også til screening hos puljeorganisationerne Center for Kirkeligt Udviklingsamarbejde (CKU) og Dansk Ungdoms Fællesråd (DUF) for at sikre, at den samme indsats ikke får støtte fra to forskellige puljer. Hvis ansøgningen er over 1 mio. kr., indhenter CISU kommentarer fra den relevante danske ambassade.

12.4. VURDERING AF ANSØGNINGER

Hvis ansøgningen opfylder de formelle krav, sender CISUs puljeforvaltere den videre til CISUs eksterne bevillingskonsulenter, som laver en helhedsorienteret vurdering af ansøgningen på baggrund af retningslinjerne for Civilsamfundspuljen og de vurderingskriterier, der knytter sig til hver enkelt støtteform.

Hvis bevillingskonsulenten undervejs i sagsbehandlingen har brug for supplerende oplysninger, bliver ansøgeren kontakten direkte. Derudover er ikke muligt for ansøger at

FOTO: HEIDI NEWLANDS, BENDULA. Dreng fra landsbyen Song Kunda, Gambia med oppustelig globus.

kommunikere med hverken bevillingsudvalget eller bevillingskonsulenterne under sagsbehandlingen.

Bevillingskonsulenterne skriver en indstilling (et såkaldt bevillingsudvalgsnotat - BU-notat) til bevillingsudvalget, som træffer den endelige afgørelse og skriver et begrundet svar til ansøgeren.

En ansøgning kan enten godkendes eller få afslag. Der findes flere variationer af afgørelserne:

- **Godkendt** for indsatser, der lever op til retningslinjernes krav.
- **Godkendt med gode råd** for indsatser, der lever op til retningslinjernes krav, men hvor Bevillingsudvalget giver et eller flere gode råd, som bevillingshaver i forbindelse med implementeringen af indsatsen skal forholde sig til.

- **Godkendt med betingelse** for indsatser, der ikke umiddelbart kan bevilges, da de på få og konkrete – men ikke grundlæggende – områder ikke lever op til kravene i retningslinjerne eller til tekniske krav eksempelvis i forhold til budgetter. Det skal være muligt indenfor en kort periode (højest to uger) at justere ansøgningen, så den lever op til de stillede betingelser.
- **Afslag** gives til ansøgninger, der ikke falder indenfor puljens formål eller lever op til vurderingskriterierne.
- **Afslag pga. for få midler i puljen** gives i tilfælde, hvor ansøgningen vurderes støtteværdig, men der ikke er tilstrækkeligt med midler i puljen til at imødekomme alle støtteværdige ansøgninger.

12.5. GENANSØGNING PÅ BAGGRUND AF AFSLAG

Hvis I beslutter jer for at søge igen efter et afslag (genansøgning), opfordrer CISU til, at I forbedrer ansøgningen efter bevillingsnotatets (BU-notatets) observationer og anbefalinger. I skal også opdatere ansøgningen, hvis der er sket ændringer i konteksten eller hos partnere, som påvirker indsatsen. I Vores CISU skal I uploade et følgebrev til ansøgningen, hvor I forklarer, hvad der er ændret i genansøgningen. Hvis der er konkrete afslagsbegrundelser i BU-notatet, skal I forklare i følgebrevet, hvordan I har imødekommet disse.

12.6. FEEDBACK OG KLAGE

CISUs procedurer for feedback og klage fremgår af **CISUs Adfærdskodeks**.

➤ Læs mere på www.cisu.dk/complaint

12.7. NÅR PENGENE ER BEVILGET

Regler for kontrakt med CISU, samarbejdsaftaler, udbetalinger, bankkonti, rapportering og regnskabsafklæggelse og meget andet er beskrevet i **Forvaltningsvejledningen**, som vi forudsætter, I har læst inden ansøgningen sendes ind.

Er I klar til at indsende jeres ansøgning?

- Er ansøgningens forside underskrevet af både den danske organisation og hovedpartner(e)?
- Overholdes det maksimale sideantal?
- Er stamdata for den danske organisation opdateret på Vores CISU?
 - Tjek om I har uploadet de seneste udgaver af vedtægter, årsberetning og årsregnskab.
 - Tjek om oplysningerne har ændret sig siden den forrige ansøgning, for eksempel efter jeres seneste generalforsamling.
 - Tjek om I lever op til CISUs krav til økonomistyring (se Forvaltningsvejledningen).
- Er stamdata for hovedpartner(e) opdateret på Vores CISU?
 - Tjek om oplysningerne har ændret sig, siden sidst I indsendte en ansøgning sammen med partneren.
 - Tjek om hovedpartner(e) lever op til CISUs krav til økonomistyring (se Forvaltningsvejledningen) eller kan gøre det senest seks måneder efter indsatsens start.

Budgettet

- Er budgettet udarbejdet i overensstemmelse med budgetvejledningen?
 - Er budgetmargin mellem 6 og 10 %?
 - Er oplysning i Danmark max 2 %?
 - Er dansk administration max 7 %?
- Er der udarbejdet budgetnoter (fane 2)?
- Er opgaven beskrevet, hvis der er budgetteret med dansk timeanvendelse (fane 3)?

CIVILSAMFUNDSPULJENS FORMÅL

For at få støtte skal jeres indsatser stemme overens med formålet med Civilsamfundspuljen, der sigter mod at skabe forandringer både i modtagerlandene og herhjemme:

- Bæredygtige forbedringer af fattige menneskers levevilkår, rettigheder, samfundsmæssige deltagelse og lige muligheder.
- Robuste lokalsamfund, der kan modstå og forebygge effekterne af forandringer i klima, natur og miljø.
- Stærke, uafhængige og mangfoldige civilsamfund, der arbejder på flere niveauer, fra lokal organisering til globalt samarbejde.
- Et stærkt folkeligt og frivilligt engagement, så danskere involverer sig aktivt i det danske udviklings-samarbejde og i opfyldelsen af FN's Verdensmål

